

SLOVENSKI Zadranka

KOPER — 12. JULIJA 1957

POSTNINA PLACANA V GOTOVINI

LETO VI. — ŠTEV. 23

Ishaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tiske« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Neizkoriščene možnosti v kmetijstvu

Na skupni seji OK ZKS in okrajnega odbora Socialistične zveze, ki je bila v torek, 9. t. m. v Kopru, so člani obeh okrajnih političnih forumov po prepričljivem predavanju direktorja Zadravoda za jadranske kulture dr. Stanka Kovačiča razpravljali o znatnih neizkoriščenih možnostih za podvojitve in potrojitev živinoreje v zgornjem področju našega okraja.

Predavatelj je v analitičnem pregledu nakazal realne možno-

sti glede na donosnost kmetijstva v obalnem in višinskem pasu našega okraja, predvsem pa je s statističnimi podatki dokazal, da posvečajo v višinskih predelih odločno premajhno skrb travništvu in živinoreji.

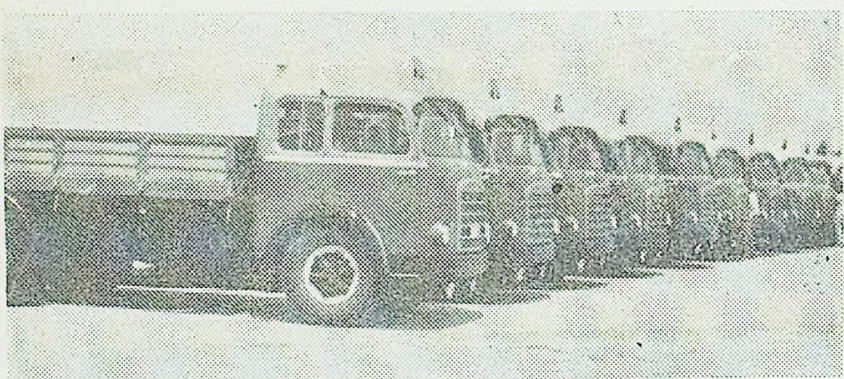
Takšnemu stanju je zlasti krivo nerazumevanje kmetovalcev in pa razdrobljeno kmetijstvo. Kakor je po izčrpnih razpravi poudaril sekretar OK ZKS tov. Albert Jakopič-Kajtimir, bo moč izboljšati kakovost pašniških površin v zgornjih predelih našega okraja, pa tudi močno dvigniti živinorejo samo s skupno skrbjo naših komun, z zadržno mehanizacijo pa organizirati obdelavo in košnjo ter urediti prepotrebne sodobne klavnice in mlekarstvo. Dejal je, da mora postati naše zgornje področje veliko in pomembno proizvodno področje dobre plemenske živine za vso Jugoslavijo.

O tem važnem posvetovanju bomo še poročali na kmetijskih straneh v naših prihodnjih številkih.

ZASEDANJE OLO KOPER

Komunalni sistem se vse bolj krepi

V petek je bilo 20. skupno zasedanje obeh zborov Okrajnega odbora Koper. Med najpomembnejšimi točkami dnevnega reda je bilo poročilo predsednika okrajnega ljudskega odbora Albina Duja o razvoju komunalnega sistema v našem okraju v času od septembra 1955 do ju-

Prejšnji teden je prispela iz Italije nova pošiljka težkih kamionov s prikolicami za naše avtoprevozniško podjetje Intereuropa. Povečanje voznega parka tega podjetja bo občutno izboljšalo naš promet z zaledjem.

nija 1957. Iz 67 strani izčrpnega poročila, h kateremu je priložena tudi prav tako obsežna statistična dokumentacija in iz uvodnih pripomb predsednika okraja je bil jasno razviden zadovoljiv uspeh, ki ga je koprski okraj dosegel na področju utrjevanja komunalnega sistema. Ugotovljeno je namreč, da so se občine tega okraja uveljavile ne le kot temeljne politično-teritorialne enote, temveč so tudi razvile oblike družbene skupnosti proizvajalcev in potrošnikov. Pomembno je poudariti, da so tem uspehom v nemajhnih meri pripomogli razni sveti pri občinskih in pri okrajnem ljudskem odboru. Po razpravi o poročilu so odborniki prešli na obravnavanje nekaterih važnejših gospodarskih vprašanj ter sprejeli več odlokov o dopolnitvi plač in položajnih podatkih za nekatere ustanove, razen tega pa potrdili med drugim tudi spremembe in dopolnitve statuta občine Koper in statuta občine Piran ter pravila nekaterih podjetij.

Vsestransko pregledno poročilo predsednika okrajnega ljudskega odbora o uspehih komunalnega sistema v času od septembra 1955 do junija 1957, ki bo kot tehen dokumentarni material v celoti objavljen v prihodnji številki Uradnega vestnika, na koncu zajema tudi zanimivo poglavje o italijanski manjšini v okraju Koper. Ta nacionalna manjšina predstavlja v našem okraju 3,4% prebivalstva in uživa celo širše pravice, kakor jih zanjo predvideva Londonska spomenica.

Prisrčno smo proslavili Dan borcev

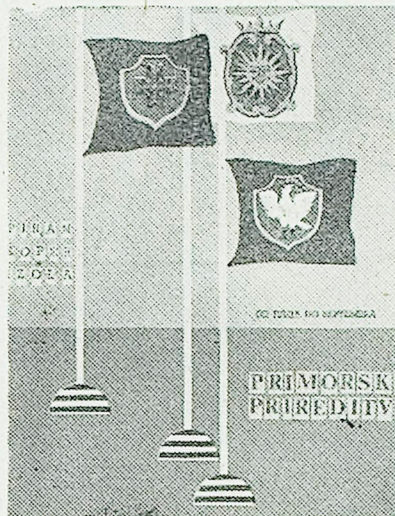
V vsem našem okraju je skoraj ni bilo vasice, kjer bi ob Dnevu borcev ne imeli kake prireditve. V občinskih središčih in drugih večjih krajih so bile na večer pred praznikom slavnostne akademije, na sam praznik pa številne kulturne in telesnovzgojne prireditve. Krajevni odbori Zveze borcev so organizirali partizanske patrolje in partizanske pohode v zgodovinsko pomembne kraje iz NOB, mladina in pionirji pa so okrasili spomenike padlim borcem s šopki in vencii.

V Kopru je bila osrednja spominska svečanost združena s celovečernim koncertom pevskega zbora Svobode. Prireditve se je udeležilo veliko število ljudi tudi iz okolice. V Izoli so ob tej priložnosti odprli med drugim tudi zanimivo razstavo fotografij iz NOB, medtem ko so v piranski občini organizirali partizanski marš na Raven, Novo vas in Padno. Zelo prisrčne slovesnosti so bile tudi v Marezigah, Smarjah, Skofljah, Vanganelu in Centurju pri Kopru.

Zlasti so lepo proslavili ta pomembni praznik v Sežani, kjer je 61 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja preživelo ta dan v krogu prvoborcev in aktivistov sežanske občine. Otrokom so govorili o pomenu praznika predstavniki Zveze borcev, občinskega komiteja ZKS, ob zaključ-

V znamenju zastav naših obalnih mest — Koper, Izole in Pirana — ob zvokih slavnostne fanfare in gorečih bakel so se začele v petek, 5. julija prve »Primorske prireditve«. Otvoritev v to prvo sezono je bil »Večer opernih arij«, kvalitetna prireditev ljubljanskih gostov. Začetek je bil prav gotovo zelo posrečen, kajti težko bi našli drugo zvrst, kjer bi bilo tako roko v roki zanimanje najširšega kroga ljudi z viški kulturne dejavnosti. Podrobneje poročamo o »Večeru opernih arij« na 5. strani.

Pred začetkom prve sezone je sklical odbor »Primorskih prireditev« pri okrajnem svetu Svobod in prosvetnih društev tiskovno konferenco, na kateri je

»Primorske prireditve« ob slovenski obali

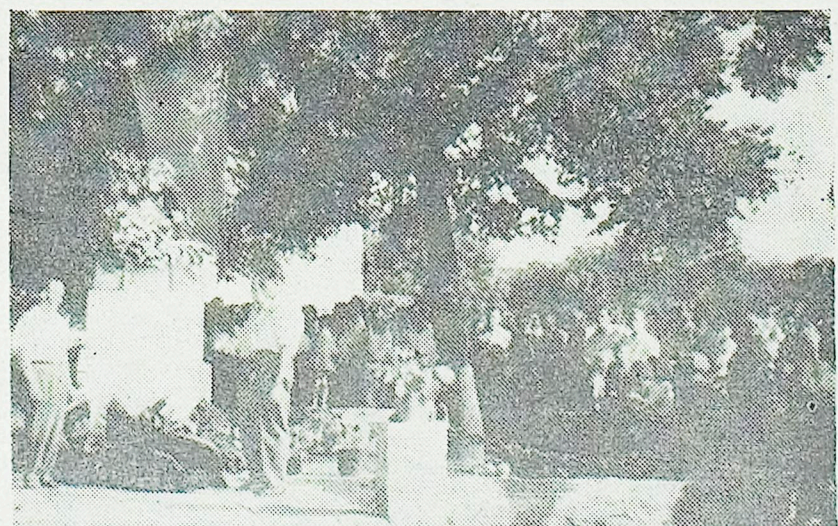
sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir orisal turistično-kulturno in tudi širšo turistično-gospodarsko problematiko koprškega okraja, posebno obalnega pasu. Trideset kilometrov morske obale, ki so jo končno dobili Slovenci, je poleg narodnostnega, političnega in gospodarskega pomena tudi izredne turistične pomembnosti, kajti malokatera dežela ima toliko naravnih pogojev — gore in morje — za uspešen razvoj turizma. K sodobni obliki turistično razvite dežele pa danes ne štejemo več samo naravnih lepote in razvitih gostinskih uslug, ampak tudi kulturno razvedrilo. In morda je bila prav to naša najšibkejša točka, kajti kulturni razvoj naših krajev ni šel vstric z gospodarskim. Vsi pa vemo, kakšna dediščina so bili kraji, ki smo jih pred približno dvema letoma dokončno priključili domovini Jugoslaviji: zaostalo je v pomanjkanje tradicije tako na kulturno-prosvetnem področju kot v osno-

vnih vprašanih sodobnega življenja (higiensko-sanitarnih naprav, kanalizacije, elektrifikacije in seveda tudi stanovanjskega vprašanja).

Po dveh letih se je slika precej spremenila, čeprav še niso rešena vsa vprašanja. Vedno večja turistična razvitost naših krajev, številni domači in tuji gostje, priseljenci iz gospodarstva in kulturno razvitejših predelov naše države in končno tudi razgiban maloobsejni promet, vse to je rodilo zahtevo po intenzivnejšem kulturnem življenju skozi vse leto, zlasti pa v času turistične sezone. Toda to še ni vse. V našem obalnem pasu ima več kot 60 podjetij iz Slovenije svoje počitniške domove, kjer naši delavni ljudje uživajo po zmernih cenah svoj letni oddih. Naloga socialistične družbe je, da nudi delavcu, tudi ko je na oddihu, zabavo in kulturno izobrazbo. Morda je bil to najmočnejši argument, ki je pripeljal do uresničitve »Primorskih prireditev«.

Te prireditve in intenzivnejše kulturno življenje skozi vse leto bodo prav gotovo poživili tudi domačo amatersko dejavnost. Zato tudi predvidevamo, da bi bil v perspektivi Piran kot bodoče kulturno središče našega obalnega pasu prizorišče manifestacij najboljših dosežkov naših Svobod in prosvetnih društev.

O programu letošnjih »Primorskih prireditev« je govoril predsednik odbora Ivan Mavsar. Letos so bile s programom velike težave, kajti bili smo pozni in večina ansamblov je bila že angažirana tudi za poletno sezono. Zato je tudi težko povedati točne datume raznih nastopov in bi (Nadaljevanje na 5. strani)

S proslave Dneva borcev v Polčju pri Pirki

NAŠ TEDENSKI
GOSPODARSKI KOMENTAR

Slovenska industrija je potrebna obnove in rekonstrukcije

Med posledicami novih gospodarskih ukrepov je tudi ta, da je bilo prenešeno težišče na obnovo in rekonstrukcijo industrijskih podjetij in ne več toliko kot doslej na gradnjo novih. Z dosedanjimi naporji v izgradnji industrije smo namreč dosegli razvoj, ki zahteva, da pregledamo naše sile, to je industrijske zmogljivosti, in da v kar največji meri izpopolnimo ter izkoristimo, kar že imamo.

Namesto v novih gradnjah je torej sedaj težišče v obnovi in rekonstrukciji že zgrajenih podjetij in v naporih, da čimbolj izkoristimo njihove zmogljivosti. Predvsem je važno slednje, ker vemo, da te niso povsod dovolj izkoriščene, medtem ko se dogaja čisto, da se postavljajo zahtevki po gradnji novih tovarn za proizvodnjo tistega, za kar že imamo dovolj ali preveč zmogljivosti. V tem pogledu smo že marsikje grešili in danes se sprašujemo, kako to, da so začeli tu ali tam graditi tovarno ali objekt, ko pa kaj takega že imamo in še to ni izkoriščeno.

Če pogledamo naše domače razmere, moramo ugotoviti, da je bilo v Sloveniji po osvoboditvi ogromno zgrajenega in da imamo danes industrijske objekte, o katerih včasih ne bi mogli niti sanjati. Pomislimo le na Tovarno aluminija v Kidričevem, na Litostroj, prenovljene Jesenice z Železarno, Papirnico v Vidmu-Krškem, pa tudi na Tomos, ki se naglo dviga, in druge objekte. Poleg teh pa imamo mnogo zastarelih industrijskih obratov, ki le s težavo zmagujejo svoje delo v konkurenci z novimi, ki pravzaprav tudi ne morejo razviti vseh svojih sil. Pri naših gre namreč za stare naprave, ki so izrabljene in kličejo po obnovi, pri novih pa gre za neizkušene kadre, ki še niso mogli obvladati novih strojev in tehnik. Eni kot drugi se bore torej s težavami, ki so za oboje velike, kajti pomanjkanje izvežbanih kadrov je čisto težje kot delo s starim strojem.

Kot je bilo v uvodu nakazano, je zlasti letos težišče na obnovi in rekonstrukciji že obstoječe industrije. Zato so bila določena znatna sredstva, ki jih sedaj deli Jugoslovanska investicijska banka. Med tistimi, ki so deležni teh sredstev, zasledimo včasih tudi to ali ono slovensko podjetje, med njimi tudi taka, ki so za naše gospodarstvo velikega pomena. V celoti gledano pa moramo reči, da naših podjetij, ki bi jim bili odobreni krediti za obnovo in rekonstrukcijo, ni mnogo, tako da se čisto sprašujemo po vzrokih. Rečeno je bilo, da je eden izmed vzrokov v tem, ker podjetja nimajo pripravljenih elaboratov, to je vsega mogočega in nemogočega materiala, ki ga banka zahteva predno odobri sredstva. Delno bo to vsekakor res, saj priprava ekonomskih in tehničnih ter drugih elaboratov ni niti lahko niti kratkotrajno delo. Toda pri presoji vloge posameznih podjetij v našem gospodarstvu bi morali v takih primerih gledati širše in ne strogo formalistično. Podjetje ne bi smelo izpasti iz konkurence samo zaradi te ali one formalne pomanjkljivosti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sprejeto POSVETU

POSVET SOCIALISTOV NA DUNAJU

V avstrijski prestolnici se je te dni zaključil kongres Socialistične internacionale. Pozitivna stran tega dogodka je brez dvoma v tem, da se je večina udeležencev zavzela za sklenitev delnega sporazuma o razorožitvi in za prekinitev atomskih poskusov. Nikakega napredka pa niso dosegli glede enotnosti stališč do alžirskega vprašanja in sploh do vprašanja kolonij. Izjema je bil le britanski zastopnik Bevan, ki je napadel francosko politiko v Alžiru in Eisenhowerjevo doktrino. Med drugim je poudaril, da je alžirsko vprašanje možno rešiti le s priznanjem alžirske neodvisnosti. Glede Eisenhowerjevega načrta pa je dejal, da je za Srednji vzhod nevaren. Po njegovem mnenju je edini izhod iz krize v tem, da prepustijo arabskim državam naj med seboj rešijo svoje probleme.

Čeprav je bil Bevanov govor osamljen in so ga s precejšnjim negotovanjem poslušali zlasti predstavniki Francije, je imel vendar močan vpliv in vzbudil upanje, da bo tudi v tej mednarodni organizaciji začela prevladovati stvarnost.

SIRIJSKI ZUNANJI MINISTER V JUGOSLAVIJI

V začetku tedna je prispel na uradni obisk v Beograd sirijski zunanji minister Salah Bitar. Pri nas se bo mudil pet dni kot gost državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića. Z njim in z nekaterimi drugimi našimi državniki bo izmenjal misli o mednarodnem položaju in glede nadaljnje utrditve stikov med obema državama. V zvezi z njegovim obiskom naj pripomnimo, da se stiki med obema državama v zadnjih letih zelo ugodno razvijajo tako na političnem kakor na gospodarskem področju. Jugoslavija in Sirija sta se doslej večkrat znašli na podobnih stališčih glede raznih mednarodnih vprašanj, glede gospodarskega sodelovanja pa naj omenimo samo izgradnjo pristanišča v Latakiji, kjer je bilo zaposlenih večje število jugoslovanskih inženirjev in delavcev.

CIPRU SE OBETAJO LEPSI DNEVI

Agencija Reuter je sporočila iz Londona, da sta se predsednik britanske vlade Macmillan in ciprski guverner Harding razgovarjala o Cipru. Po nepotrjenih vesteh namerava britanska vlada ciprsko vojaško posadko prenesti v Kenijo, Cipru pa bi dali neke vrste avtonomijo. Britanske sile bi ostale v ciprskih oporiščih le kot sile Atlantike zveze. Namen razgovorov med Macmillanom in ciprskim guvernerjem je bil, kako bi dosegli sporazum z nadškofom Makariosom, ki je odklonil vsaka pogajanja o Cipru, razen dvostranskih.

Nepričakovani preobrat v britanski politiki do Cipra si razlagajo politični opazovalci kot rezultat sklepa grške vlade, da bo jeseni znova sprožila ciprsko vprašanje pred Generalno skupščino OZN. Velika Britanija, ki ima vrsto drugih težav, pa sku-

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

(Nadaljevanje s 1. strani)
Često pa so čudne nekatere odločitve banke, ki odklani posojilo podjetjem z veliko tradicijo in glede na izdelke tudi z velikim ugledom, kot je Steklarna v Hrastniku, Tovarna gume v Kranju, ki pa so potrebna rekonstrukcije in obnove strojnih naprav, če hočejo obstati. Istočasno pa odobri posojila drugim tovarnam, ki so bile komaj zgrajene in se na trgu niso uveljavile. O tem je mnogo govora in potrebna bi bila analiza stanja, kakor tudi javno razpravljanje o vprašanju, da ne bi morda padali neutemeljeni očitki. -dt-

ša to na vsak način preprečiti. Pomembno vlogo imajo tu tudi ZDA, ki si na vse načine prizadevajo, da bi ohranili enotnost sil Atlantskega pakta. Ta enotnost pa je bila precej zrušena prav zaradi sporov med Grčijo, Veliko Britanijo in Turčijo zaradi Cipra.

NA RAZOROŽITVENIH POGAJANJH V LONDONU SE VEDNO NISO NAŠLI SKUPNE POTI

Z napetostjo pričakovani govor ameriškega delegata v razorožitvenem pododboru OZN v Londonu Stassen je svetovno javnost razočaral. Stassen je namreč izjavil, da ZDA niso pripravljene privoliti v popolno prepoved atomskega orožja. Diplomatski krogi pravijo, da to pravzaprav pomeni odklonitev sovjetskega predloga, da bi velesile — ZDA, ZSSR in Velika

Britanija — skupno opustile uporabo atomskega orožja.

Vsa stvar pa kljub temu še ni na mrtvi točki. Stassen je namreč rekel, da ZDA ne bodo uporabile atomskega orožja proti nobeni državi, razen če bi kršila Ustanovno listino OZN. V diplomatskih krogih menijo, da bi utegnili na tej osnovi doseči sporazum s Sovjetsko zvezo.

Naslednja razprava o atomski razorožitvi bo zadevala nove zahodne predloge in sovjetske protipredloge. Zahodne države so namreč predlagale, naj bi se sporazumeli o učinkovitem sistemu mednarodne inšpekcije in kontrole nad proizvodnjo atomskih snovi za vojne namene. Gre torej za sporazum za zmanjšanje proizvodnje atomskega orožja in ne za prenehanje atomskih poskusov. Kako bodo razgovori napredovali, je težko predvideti. Vsekakor je Sovjetska zveza zavrnila zahodne predloge, da bi povezali prenehanje atomskih poskusov z zmanjšanjem proizvodnje atomskega orožja. Ni pa nikjer rečeno, da so zahodni predlogi že definitivni in da niso možne spremembe.

Novice s Tržaškega

STAVKA TISKARSKIH DELAVCEV je bila v ponedeljek, 8. julija. Splošno, 24-urno stavko so oklicale vse državne sindikalne organizacije zaradi nepopustljivosti delodajalcev. Izvršni odbor zveze delavcev tiskarske stroke v Trstu je še posebej opozoril, da je vse nadurno delo do nadaljnjega ukinjeno.

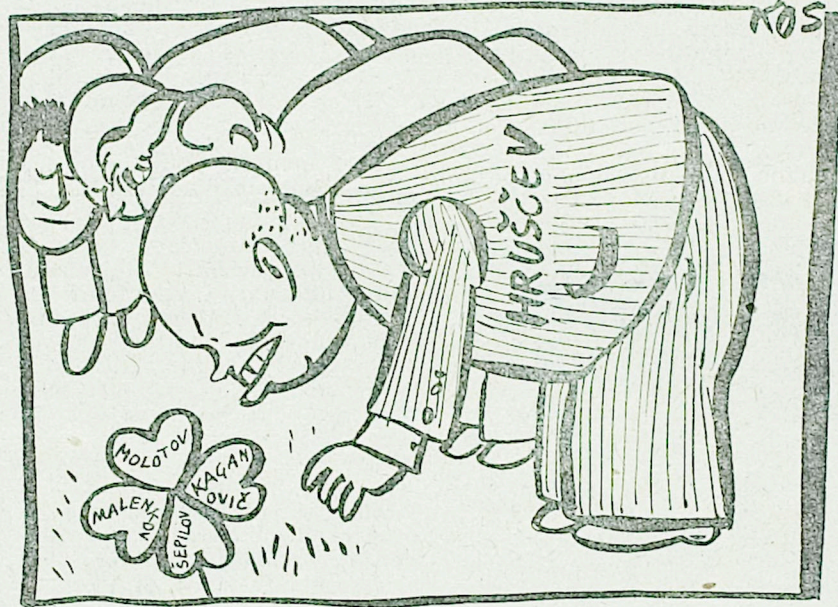
O USTANOVITVI DEŽELNE AVTONOMIJE FURLANIJE — JULJSKA KRAJINA razpravljajo v zadnjem času, tako da sta tržaški občinski in pokrajinski svet že tudi imenovala svoji komisiji za sestavo osnutka posebnega statuta te deželne avtonomije. Komisija bo osnutek predložila pokrajinskemu svetu v odobritev.

ZASEDANJE DELAVSKE ZBORNICE JADRANSKIH PRISTANIŠČ je bilo v začetku tega tedna. Sestanka so se udeležili razen zastopnikov delavskih zbornic iz Barija, Ancone in Benetk tudi predstavniki pristaniških delavcev, predsednik za strokovna vprašanja jadranskih pristanišč in predstavniki pomorskih družb, ki imajo sedež v Benetkah.

ŠOLSKO POSLOPJE V ZGONIKU verjetno ne bo dograjeno pred novim šolskim letom, kajti stavbe še niti niso začeli graditi. Tako bo tudi zopet odloženo vprašanje redne kmetijske šole, ki je na tržaškem tako zelo po-

trebna. Prav tako želijo prebivalci Zgonika, da bi preuredili in asfaltirali cesto iz Saleza v Bajto in iz Zgonika v Salež.

IZ TRNOVCA POROČAJO, da bodo v kratkem dobili vodovod, ker so ob glavni cesti za Prosek že začeli izkopavati jarek, v katerega bodo položili cevi. Vaščani še pričakujejo, da jim bodo asfaltirali glavno cesto, po kateri je vedno večji promet.

— Vidiš, vidiš, kaka sreča, da smo odkrili to štiriperesno deteljico

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Francoski socialisti in kolonialna vprašanja

Kakor smo pričakovali, je francoska socialistična partija zavzela na svojem zadnjem kongresu v Toulousu svoje stališče posebno glede zgrešene Guy Molletove politike na Srednjem Vzhodu in v Alžiru. Sicer so se nekateri ministri — socialisti bivšega Molletovega kabineta poskušali na kongresu odrediti politiki nasilne pomiritve in so priporočali neposredne razgovore z uradnimi predstavniki alžirskih upornikov. Toda ti glasovi so bili osamljeni in jih je potisnila ob stran ogromna večina socialističnih delegatov. Pod vodstvom Guy Mollette skupine so skušali narediti iz 18-mesečne neuspele alžirske politike tako imenovane »pacifikacije« novo vrsto kolonialne ideologije s socialističnim pečatom, kar naj bi razen francoskega mešanstva odobrili tudi ves delavski razred.

Ta naloga je vsekakor nevhvalna. Zanimivi pa so dokazi te neokolonialne ideologije s socialistično etiketo. Po mnenju večine okrog generalnega sekretarja Guy Molleta bi moral ostati Alžir neločljivo povezan s Francijo, toda ne zato ker bi bilo to v skupnem interesu alžirskega in francoskega naroda, temveč zato, ker to zahteva bodoči razvoj Francije. Z drugimi besedami, Alžir bi moral ostati del Francije, ker dopolnjuje njeno gospodarstvo in pomeni zvezo s Saharo in Afriko.

Če pa bi francoski delavci dvomili o pravilnosti teh dokazov, jim bodo socialisti razložili, da bi pomenila oddelitev Alžira od Francije zmanjšanje francoske gospodarske zmogljivosti, kar bi izzvalo nezaposlenost nekaj sto tisočev francoskih delavcev. Vse to so vzroki, zaradi katerih francoski socialisti še nadalje odklanjajo miroлюбno reševanje vprašanja alžirske neodvisnosti in zagovarjajo vojaške ukrepe za pomiritev alžirskih upornikov.

Ob izključitvi Molotova in sodelavcev iz CK KPSZ

Logičen korak

Čeprav je preteklo od izključitve Molotova, Malenkova, Kaganoviča in Sepilova iz CK KP SZ že teden dni, je ta dogodek še vedno v središču pozornosti vse svetovne javnosti. Medtem ko so ga na Zahodu senzacionalistično pobarvali, smo ga pri nas sprejeli kot logičen korak v razvoju Sovjetske zveze in socializma v svetu.

Naši voditelji so v zadnjih letih v svojih govorih večkrat poudarili, da bo verjetno kmalu nastopila doba, ko bodo v Sovjetski zvezi popravili določena ideološka stališča do Jugoslavije in ko se bo razvoj med obema državama začel razvijati v znamenju še večje iskrenosti in konstruktivnosti. Od beogradske deklaracije dalje so bile izjave sovjetskih voditeljev o Jugoslaviji v glavnem res pozitivne, toda periodične tiskovne kampanje v Sovjetski zvezi in v nekaterih vzhodnoevropskih državah niso bile prav nič v skladu z beogradske in s poznejšo moskovsko deklaracijo o odnosih med obema državama. Spominjamo se tudi raznih tajnih partijskih okrožnic, v katerih so obsojali »ideološke slabosti« našega družbenega razvoja in zmanjševali pomen naših gospodarskih uspehov. Vse to je jasno kazalo, da posameznikom v sovjetskem vodstvu niso bili všeč sklepi XX. kongresa KP SZ, na katerem so obsodili dejanja Stalinove dobe. Namesto da bi te sklepe izvajali, so vztrajno delali na tem, da se odnosi med obema državama znova in po nepotrebnem zaostrijo.

Razkrinkanje protipartijske skupine Molotova je jasno pokazalo, kdo je bil pobudnik slab-

šanja odnosov med nami in Sovjetsko zvezo. Resolucija plenuma CK KP SZ jasno poudarja, da je Molotov večkrat nastopal proti ukrepom prezidija CK za zboljšanje odnosov z Jugoslavijo. Toda ne gre samo za našo državo. Resolucija namreč navaja vrsto primerov, iz katerih je razvidno, da je protipartijska skupina zavirala prizadevanja vlade in partije, da bi se zboljšali odnosi tako z vzhodnimi kakor z zahodnimi državami. Molotov očitajo zlasti zaviranje sklenitve mirovne pogodbe z Avstrijo, preprečevanje normalizacije odnosov z Japonsko in vrsto drugih dejanj, ki so zavirala prizadevanja Sovjetske zveze, da bi se zmanjšala mednarodna napetost in se utrdil mir na svetu.

Protipartijski skupini so očitali tudi, da se je protivila načelnim stališčem partije glede različnih poti v socializmu v raznih državah. Sovjetska resolucija namreč pravi, da je bila skupina izključena med drugim tudi zaradi forsiranja zastarelih gledanj, ki so zavirala razvoj tako v Sovjetski zvezi kot v svetu. Ob vsem tem bi bilo seveda napačno, če bi dejali, da je naš sistem izgradnje socializma edini pravi. Daleč od tega! Naša socialistična praksa je namreč potrdila le to, kar je ugotovila tudi sovjetska resolucija: poti v socializmu so različne in vsak dogmatizem je škodljiv. Brez dvoma bodo te ugotovitve ugodno vplivale na razvoj v državah ljudske demokracije, kjer bodo (v kolikor še niso) odstranili enotne recepte in tesno prilagodili razvoj specifičnostim teh držav.

Moskovski dogodki bodo imeli tudi močne posledice za nadaljnji notranji razvoj Sovjetske zveze. Predvsem mislimo tu na decentralizacijo gospodarstva, na odpravo obveznega odkupa in na uveljavljanje posameznih zveznih republik.

Predvsem pa je njihov pomen v tem, da pomenijo močan pripevek v prizadevanjih, da bi zblížali narode in utrdili mir v svetu. Moskovska deklaracija ni namreč nikakršen znak notranjih slabosti Sovjetske zveze ali »borb za stolčke«, kakor so skušali prikazati v svojih komentarjih nekateri zahodni krogi. To je le dokončen obračun z zastarelim stalinskim dogmatizmom in s politiko izolacije. Zato je tudi vse napredno človeštvo moskovsko deklaracijo iskreno pozdravilo. Všeč ni bila le tistim, ki si skušajo z ustvarjanjem tako imenovane hladne vojne ohraniti na pol porušene imperialistične pozicije. Ti krogi so namreč popolnoma pravilno ocenili, da bo zdaj Sovjetska zveza, notranje okrepljena, še aktivneje posegla v mednarodno politično arena z načeli sporazumevanja in mirnega sožitja med narodi, kar pa bo drugi strani seveda velika ovira, da bi še nadalje ribarila v kalnem.

NADALJNJE OLAJŠAVE V MALOOBMEJNEM PROMETU

Razgovore o obmejnem prometu je zaključila pred kratkim v Beogradu italijansko-jugoslovanska komisija. Zedinili so se, da je treba izboljšati zveze med obema obmejnima področjema, olajšati prehode čez mejo kmetom dovoljstnikom ter stalno izmenjavati poročila o razvoju in stanju raznih boleznih v kmetijstvu in živinoreji obmejnega področja. Razgovori pa so bili le pripravljalnega značaja, kajti sklepe bo dokončno formulirala komisija, ki se bo sestala septembra v Ljubljani.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Škrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

Vprašanje racionalnega izkoriščanja ladijske tonaže v malem obalnem prometu

Do sedaj se je o tovornem prometu v mali obalni plovbi, o njegovem stanju in razvoju malo razpravljalo. Precej je bilo govora o dolgi plovbi in linijski obalni plovbi, toda o vprašanju, ki po važnosti prav nič ne zaostaja za obema, je bilo redko kdaj kaj slišati.

Vzdolž jugoslovanske obale ima skoraj v vsakem večjem pristanišču sedež kakšno podjetje male obalne plovbe. Leta 1954 so bila najpomembnejša naslednja podjetja:

1. Jadranska slobodna plovidba, Rijeka, z 12 ladjami 5176 BRT
2. Obalna plovidba, Rijeka, s 33 ladjami 2704 BRT
3. Obalna plovidba, Split, z 21 ladjami 1753 BRT
4. Brodarsko podjetje, Zadar, z 10 ladjami 505 BRT
5. Brodarsko podjetje »Dupin«, Šibenik, s 7 ladjami 297 BRT
6. Pomorsko transportno podjetje, Dubrovnik, s 6 ladjami 428 BRT

7. Brodarsko podjetje »Lovčen«, Kotor, z 20 ladjami 1531 BRT

Razen omenjenih podjetij so obstajala tudi druga manjša, ki so bila v rokah državnega, združenega ali privatnega sektorja. Kasneje so ustanovili tudi obalno plovidbo v okviru podjetja Splošna plovidba Piran ter lani Lošinjsko plovidbo, Mali Lošinj.

Pregled tehničnega stanja omenjenih podjetij dokazuje, da je fizična izrabljenost ladij približno 47%. Izrabljenost trupa ladij pa močno vpliva na večjo porabo goriva, okvare so pogoste, tako da takšne ladje stojijo letno tudi po dva do tri mesece.

Po osvoboditvi nismo začeli s plansko proizvodnjo novih tovornih ladij, pač pa je vsako podjetje zaradi krajevnih interesov težilo le k obnovitvi flote. Bili so primeri, da so nekatera podjetja gradila nove obalne ladje zato, ker so kljub dejstvu, da niso v neposredni zvezi s pomorstvom, laže prišla do finančnih sredstev. Dogajalo se je, da so ladje teh podjetij bile nezadostno korišćene. Kvaliteta teh novogradenj, ki so se v večini primerov začele že med vojno, je slaba, zaradi dolgega ležanja na navozih, dimenzije ter osnovne karakteristike so zastarele in ne ustrezajo današnjim standardnim tipom obalnih ladij. To pa močno vpliva na njihovo rentabilnost. Bilo bi pametneje, če bi opustili težnjo po povečanju kapacitet in posvetili več pozornosti obnovitvi izrabljenih in zato trenutno neekonomičnih ladij.

Po zadnji vojni smo zabeležili velik porast prometa v izvozu. Medtem ko je ta promet znašal leta 1939 približno 235.000 ton, se je leta 1955 povečal na 1.440.000 ton. Da pa je ta promet v stalnem porastu, nam dokazuje razlika prevoženega tovora med letoma 1954 in 1955, ki znaša 20%.

Če upoštevamo, da sedaj prevažamo z našimi obalnimi ladjami za približno 400.000 ton letno najrazličnejših izvoznih predmetov iz manjših pristanišč v sosednje dežele, je nujno razmisliti o tem, kako bi povečali udeležbo naših obalnih ladij v polnem izkoriščanju razpoložljivega ladijskega prostora v prevozih notranjega prometa.

Bilo bi prav, če bi odstranili konkurenčno nesposobnost naših ladij v odnosu z drugimi, ker nekatere naše ladje ne zmorejo konkurenčnega tempa zaradi slabih in starih strojev ter zaradi neprikladnosti za prevoz specialnih vrst tovora. Urediti bi bilo treba tudi vprašanje cen goriva, ker so sorazmerno dokaj visoke, ter se pri tem zavedati, da moramo odvajati tudi visoke zneske za luške in agencijske pristojbine v tujih pristaniščih.

Vse te ugotovitve nujno narekujejo, da sprejmemo določene ukrepe, da ne bi tuje ladje prevzemale našim ladjam tovora, za katerega lahko sami postavljamo prevozne in prodajne pogoje. Ugotovljeno je, da največji predpisi, ki stimulirajo podjetja preko izvoznih koeficientov, le delno rešujejo to vprašanje. B. V.

Uspele prireditve ob postojnskem Turističnem tednu

V Postojni je te dni izredno živahno. Mesto je v znamenju svojega III. turističnega tedna in prireditve se vrstijo druga za drugo. 3. julija zvečer je bila slavnostna akademija v čast Dneva borcev in s tem se je turistični teden začel. Naslednjega dne je bil v parku koncert godbe JLA, nato pa otvoritev razstave zdravstvene službe na Primorskem v prostorih osnovne šole.

Popoldne so Postojnčani obiskali Predjamo, kjer so si lahko ogledali znameniti grad in podzemno jamo pod njim. Kot posebno zanimivost pa je bilo drzno plezanje članov postojnskega jamškega društva po navpični steni Predjamskega gradu.

V petek popoldne so priredili izlet v Planinsko jamo, ki je bila ta dan posebej razsvetljena. Udeleženci izleta so se imeli priložnost seznaniti z lepoto in te jame, ki je bila doslej javnosti le malo znana. Skupino je vodil znani jamar Minkhler. Naslednji dan, v soboto, so postojnski jamarji odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši Luke Čeča, ki je pred štiridesetimi leti odkril do takrat še neznan najlepši del Postojnske jame. Zvečer pa je bil uspešni zabavni večer na ploščadi pred Jamsko restavracijo.

V nedeljo so se pomerili košarkarji za prehodni pokal postojnskega turističnega društva. Ker moštvi iz Kopra in Sežane nista prišli, sta tekmovali le Ilir-

ska Bistrica in Postojna. Zmagali so Postojnčani, ki jim je predsednik turističnega društva izročil pokal.

Med najbolj uspešnimi prireditvami je bila otvoritev pionirske kočice na Pečni rebri. Kljub vročini se je v nedeljo popoldne zbralo na tem kraju staro in mlado, tako da je bilo videti, kot bi se vsa Postojna preselila. Do poznega popoldneva je bilo po Pečni rebri vse živo. Otvoritve se je udeležilo nad tisoč ljudi. To kočico je zgradilo Planinsko društvo Postojna ob izdatni pomoči domačih podjetij, občinskega odbora in posameznikov, ki so brezplačno opravili razna dela pri gradnji. Brez njihove pomoči bi bila zamisel PD še dolgo neuresničljiva. Zlasti je treba na tem mestu omeniti podjetja Oskrba, Mestne trgovine, Gozdno gospodarstvo, LIP, Nanos, Javor, Upravo postojnske jame, podjetje za vzdrževanje proge, Zadržno žagarsko podjetje in Avto-prevoziško podjetje. Med obrtniki pa brata Valiča, ki sta opravila brezplačno vsa pleskarska dela, brata Klede za krovka in kleparska dela ter mehanika Franca Vrbiča, ki je brezplačno opravil vsa vodoinstalaterska dela in povrh daroval društvu vodno črpalko, ki je montirana v koči. Za organizacijo pa zasluži vso pohvalo agilni predsednik društva Ivan Rozman.

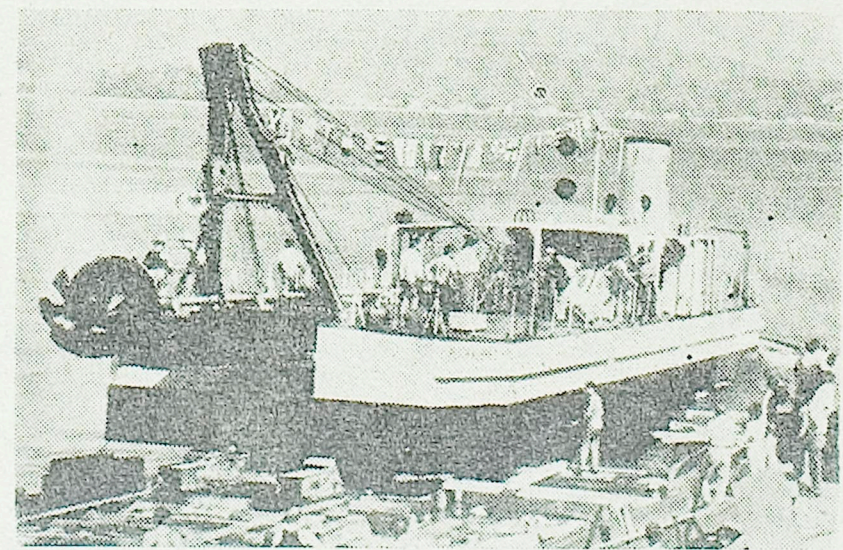
Ština

Nov uspeh kolektiva Piranske ladjedelnice

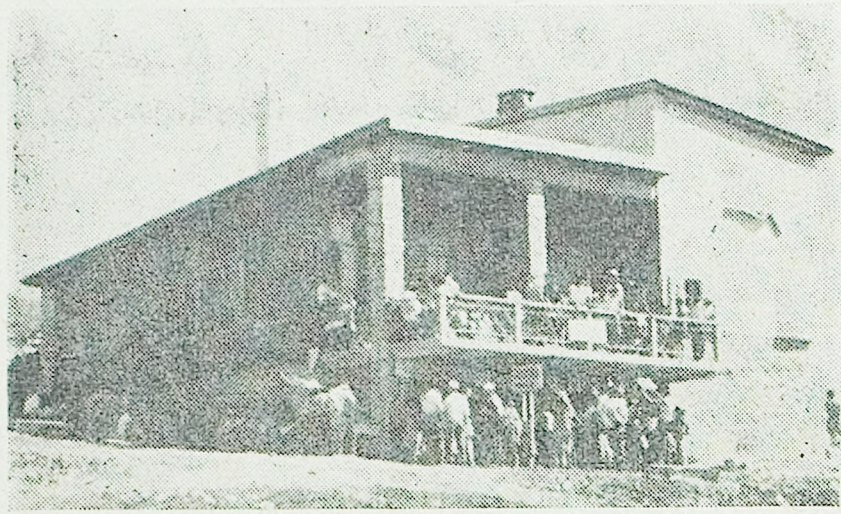
V soboto so v Piranski ladjedelnici spustili v morje 280-tonski sesalni bager »Peter Klepec«. Bager so izdelali po naročilu Vodne skupnosti iz Kopra. To podjetje ga bo uporabljalo za poglobljavanje koprškega pristanišča in druga podobna dela. Najprej ga bodo preizkusili v sami ladjedelnici, kjer bodo z njim poglobili morsko dno.

Peter Klepec ima nad 400 KM močan motor za črpanje zraven pa še 150 KM močan motor za pogon rahljača, ki koplje več metrov globoko pod morsko po-

vršino. Zrhljan material vse-sajo močne črpalke in ga po ceveh potiskajo na obalo. Za zdaj ima bager nekaj nad 700 m teh cevi, če pa se bo pokazala potreba, mu jih bodo lahko še dodali.

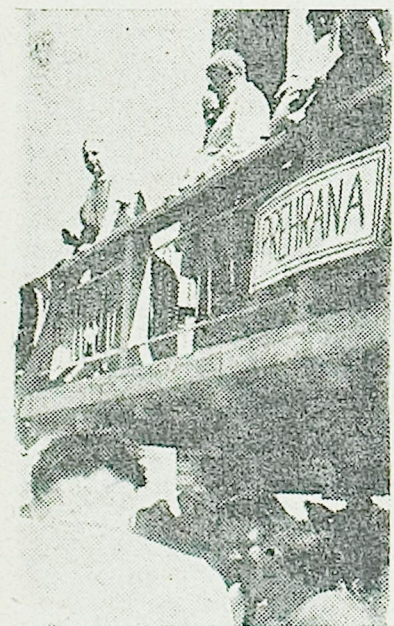
»Peter Klepec« v trenutku svojega prvega srečanja z morjem

Planinski praznik na Slavniku

V nedeljo so koprski planinci izročili svojemu namenu novo planinsko kočico na vrhu 1028 m visokega Slavnika. Novi koči so dali ime po znanem slovenskem planincu dr. Tumi. Ob tej priložnosti se je na Slavniku zbralo lepo število ljudi z Istre, Krasa, Trsta pa tudi drugih krajev Slovenije. Med gosti sta bila tudi oba sinova pokojnega dr. Tume, Branimir in Ostož z družinama, državni sekretar in predsednik turistične zveze Jugoslavije, član Izvršnega sveta LRS Tone Bole, predsednik Planinske zveze Slovenije Fedor Košir, predstavnik Planinske zveze Hrvaške in zagrebškega planinskega društva dr. Maričić, zastopnik gorske reševalne službe Slovenije dr. Miha Potočnik, član okrajnega komiteja ZKS Koper in predsednik okrajnega Sveta za telesno vzgojo dr. Svetozar Polič ter številni predstavniki krajevnih oblastnih organov ter planinskih društev iz vse Slovenije.

Ob slavnostni otvoritvi je najprej spregovoril tov. Marko Rainer iz Kopra, ki je v imenu koprškega Planinskega društva pozdravil navzoče goste in vse ostale udeležence. Nato pa je dr. Vovk govoril o pomenu te naše nove planinske postojanke in seznanil poslušalce s krajevnimi naravnimi zanimivostmi in lepotami. Po njegovem otvoritvenem govoru so izročili svoje pozdrave koprskim planincem predstavnikom ostalih planinskih društev in jim čestitali k lepemu uspehu, ki so ga dosegli z zgraditvijo te nove kočice. Spregovoril je tudi dr. Marjan Brečelj, ki je med drugim poudaril, da je planin-

Z otvoritve planinske kočice na Slavniku

stvo šola za spoznavanje naše dežele in da se moramo prav zato veseliti vsakega uspeha na tem področju.

Nova kočica pomeni nedvomno lepo pridobitev za vse ljubitelje narave, zlasti pa za koprške planince, ki so tako dobili svojo gorsko postojanko. Koprsko Planinsko društvo je zgradilo kočico v lastni režiji in tako uspelo s skromnimi sredstvi dovršiti

Člani delavskih svetov in delavskega in družbenega upravljanja, berite in naročajte »Slovenski Jadran«,

VSE OKROG

morja

RAZVOJ TEKOČEGA GORIVA
med našimi in sredozemskimi lukami je nedavno prevzel »GOILO«, novi motorni tanker Jugoslovanske tankerske plovbe iz Zadra. 49 m dolgi, 8 m široki in 4 m visoki tanker z nosilnostjo 590 ton je bil zgrajen v reški ladjedelnici 3. maj. Vozl s hitrostjo 19,5 m. milj na uro. Posadka šteje 16 mož.

ODKLONILI SO MRZLI TOK

Podolgovati otok Sahalin, od leta 1945 spet ves v ruski posesti, loči od azijske celine hladni Tatarski zaliv. Mrzli tokovi iz Ohotskega morja so tam skozi polzeli ob Primorskem kraju dol do Vladivostoka in zavirali nemoteno plovidbo. Največja sovjetska tihoocenska luka ter krajna točka sibirskih železnic in Severne morške poti je v zimskem času ohromela. Otok Sahalin se na najožjem mestu približa azijski celine na 12 km. In tam je v petih letih pol milijona delavcev zgradilo mogočen nasip — dograjen je bil leta 1952 — zvezalo otok s celino in zaprlo mrzlim morskim tokovom pot. Obrniti so se morali na zunanjo stran Sahalina. Pristanišče v Vladivostoku ne bo več zamrznilo, ledu pa najbrž ne bo v vsem Japonskem morju. Kako bo vzhodno-japonsko obalo, je še vprašanje. Vsekakor bi to utegnlo neugodno vplivati na njeno podnebje.

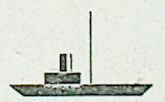
V Zadru bosta od 4. do 18. avgusta prva ribiška razstava in festival. Doselej so razstavljalci najeli že okoli 90% razstavljalnega prostora, ki meri 786 kvadratnih metrov. Za preostali prostor so sklenjeni samo ustni sporazumi.

Sekretariat pri Izvršnem svetu LR Hrvatske je dostavil ljudskim odboru jadranskega primorja v proučitev načrt predloga o decentralizaciji jadranskega potniškega ladjevja. Vse ladje jadranskega primorja namreč so bile doslej koncentrirane v enem samem podjetju s sedežem na Reki. Po novem načrtu pa naj bi ustanovili tri nova podjetja, ki bi vzdrževala plovidbo med več okrožji, za daljše proge pa bi ustanovili še eno ali dve novi podjetji.

Ker je naše ribiško ladjevje zelo zastarelo in neprimerno za moderne načine ribolova, bodo začeli v kratkem graditi v naših ladjedelnicih 60 najmodernejših ribiških ladij, ki bodo opremljene z vsemi pripomočki

Pred dnevi je bilo v Opatiji posvetovanje o pomorskem turističnem prometu na Jadranu. Posvetovanje je sklical državni sekretariat za blagovni promet FLRJ, udeležili pa so se ga predstavniki oblastvenih, gostinskih, turističnih in pomorskih organov ter zastopniki podjetja Jadrolinija, ki vzdržuje večino turističnih prog ob naši obali. Ugotovili so, da je obalni ladijski promet glede na naše možnosti kar zadovoljiv, da pa bo treba pri sestavljanju novega voznega reda za zimsko in prihodnjo turistično sezono upoštevati tako potrebe turizma kot tudi potrebe lokalnega prometa.

PLOVBA NAŠIH LADIJ

P/l »BIHAČ« je odplula 21. junija iz New Orleansa za Jadransko morje, kamor bo prispela 15. julija.

P/l »DUBROVNIK« je priplula 6. julija v Šibenik.

M/l »GORENJSKA« je 8. julija zapustila Rangun na poti za Jadransko morje.

P/l »GORICA« je 3. julija priplula v Emden, od koder bo po izkrcanju tovora izplula za Sicilijo.

P/l »LJUBLJANA« je 9. julija priplula v Rotterdam.

M/l »MARTIN KRPAN« je 3. julija priplula na Reko, kjer izkrcuje tovor.

P/l »NERETVA« je 8. julija priplula v Casablanca.

P/l »POHORJE« je 8. julija priplula v Benetke.

P/l »ROG« je 30. junija prešla Singapur, namenjena na kontinent.

P/l »ZELENGORA« je 27. junija prešla Aden, namenjena na Kitajsko.

kako upravljamo

ODMEVI S KONGRESA DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE V BEOGRADU

Trgovina naj bo samo posrednik med proizvajalcem in potrošnikom

Med tednom smo obiskali še nekatere delegate, ki so se udeležili I. kongresa delavskih svetov Jugoslavije v Beogradu kot zastopniki posameznih gospodarskih panog koprškega okraja.

Zastopnik trgovinskih podjetij Zoro Primc iz Ilirske Bistrice nam je dejal, da je na kongresu ogromno pridobil. »Vtis imam, da prav toliko, kakor če bi eno leto intenzivno študiral.«

Vsi delegati so se strinjali, da vprašanje morale v trgovini marsikje zanemarjajo. Zlasti kar zadeva spoštovanje pogodb. V načinu poslovanja so ugotovili precej razlik in priporočili, naj bi ga poenotili. Zlasti so podčrtali, naj bo naša trgovina res samo posrednik med proizvajalcem in potrošnikom. Temu načelu primerne pa naj bodo tudi cene. Ko so govorili o družbenem upravljanju v trgovini, je bilo precej kritik na račun potrošniških svetov. Menim, da ugotovitev, da potrošniški sveti ne delajo kdo ve kaj dobro, drži tudi za koprski okraj. Delegati so rekli, da bi bilo nujno potrebno izpopolniti predpise o pristojnosti potrošniških svetov. Zdaj imamo namreč precej primerov, da hočejo postati ti sveti nekakšni kontrolni organi, kar pa niso in ne morejo biti. Njihova naloga je, zastopati koristi potrošnika, a obenem pomagati podjetjem, ne pa opravljati naloge inšpekcije.

Mnogo so govorili tudi o poslovanju kmetijskih združenj. Številne zadruge imajo namreč precejšnjo komercialno in odkupno mrežo, nimajo pa še urejenega vprašanja delavskega upravljanja. Menim, da bi bilo potrebno vprašanje delavskega samoupravljanja v združenih trgovinskih ustanovah čimprej rešiti. Vsekakor bi morali imeti v teh organih združniki močno zastopstvo.

Nekaj besed bi hotel povedati še o premijskem sistemu. V koprskem okraju smo že zabeležili nekaj uspehov, vendar menim, da se zaradi pomanjkanja sredstev še ni povsod v celoti uveljavil. V MEHANOTEHNIKI smo dali na primer v sklad za premije 30% presežka plač. Vendar smo ugotovili, da je povprečje za osebo, ki pride v poštev za premiranje, komaj 1.000 din. Vsa podjetja seveda niso v tako neugodnem položaju, vendar v podobnih skripcih pa so le marsikje. Menim, da bi se morali zboljšati splošni pogoji za premijski sistem, prav tako pa bo potrebno, da posamezni delavski sveti pokažejo več razumevanja pri določanju odstotka za premije iz viška plač.

V zvezi s tem naj pripomnimo, da so na kongresu sprejeli več sklepov glede svobodnejšega razdeljevanja dohodka. Predvsem so poudarili, da mora biti večji ali manjši delež kolektiva pri razdeljevanju dohodka posledica ustvarjene proizvodnje in delovne storilnosti ter uspeha v skupnem gospodarskem poslovanju. Res je sicer, da imamo v koprskem okraju mlada podjetja, ki se bore s precejšnjimi finančnimi težavami, in da je treba pomagati zlasti tistim, ki so pokazala res veliko prizadevnost. Vendar bi bilo prav, da bi vsi skupaj posvetili več skrbi gospodarski moči teh podjetij, saj še zdaleč nismo izrabili vseh mož-

nosti glede specializacije proizvodnje ter kooperacije, združevanja in povezovanja podjetij.

Nekaj zelo zanimivih ugotovitev nam je povedal zastopnik pomorskega prometa koprškega okraja Karlo Čepregi iz Pirana. Na kongresu so precej govorili o družbenem upravljanju na ladjah in predlagali, naj bi dobili tako imenovani ladijski odbori zakonsko osnovo. Te organe delavskega samoupravljanja na ladjah bi izvolili za dobo dveh let, sestajali pa bi se po potrebi. Njihovo delo bi bilo predvsem skrbeti za povečanje proizvodnosti dela, za smotrno izrabljanje pogonskih in drugih sredstev, za čuvanje ladij, za disciplino, za vzgojo kadrov in za družbeno in kulturno življenje kolektivov. O svojem delu bi redno poročali centralnemu delavskemu svetu podjetja.

Precej je bilo govora tudi o materialni osnovi pomorskih podjetij. Delegati so predlagali, naj bi prilagodili režijske stroške podjetij pogojem mednarodnega tržišča. »Naše podjetje SPLOŠNA PLOVBA« — nam je rekel s tem v zvezi Karlo Čepregi — »ne more biti konkurenčno tujim podjetjem, ker so pri nas pogonska sredstva sorazmerno dražja. To pa seveda povzroča manjši dobiček in manjše možnosti za pravilno nagrajevanje kolektiva.«

In ob koncu smo vprašali za mnenje še zastopnika prehran-

ske industrije koprškega okraja Viljema Možeta iz Izole. Na kongresu je govoril v komisiji, ki je razpravljala o vprašanih metod in organizacije dela delavskih svetov. Med drugim je obravnaval tudi odnose med vodstvom podjetja in kolektivom. V zvezi s tem je dejal, da si nekateri vodilni uslužbeni podjetij še vedno lastijo prevelike pravice, zaradi česar so zmanjšane pobude organov delavskega upravljanja. Res je takih primerov malo, vendar ker so se v preteklosti dogajali in ker tudi obstaja možnost, da bi se ponovili, bi bilo prav, da bi precizirali predpise, kdo je pristojen v takih primerih ukrepati in zaščititi zakonite pravice organov delavskega upravljanja. Seveda pa je potrebno, da so člani delavskih svetov dobro seznanjeni s predpisi, da bi bili lahko kos svojim nalogam in odigrali tisto vlogo, ki jo delavski razred od njih pričakuje.

V zvezi s tem naj pripomnimo, da so na kongresu ugotovili, da so direktorji in drugi strokovni voditelji znatno pripomogli k razvoju in izpolnjevanju prakse delavskega upravljanja. Pripočeli so kolektivom, naj povečajo napore za konstruktivno sodelovanje med delavskimi organi upravljanja in strokovnimi voditelji podjetij. Če prenesemo to ugotovitev na koprski okraj, potem moramo povedati, da v glavnem drži, saj takih primerov kot smo jih zabeležili pred leti v tofarnah ISTRA in STEKLENA GALANTERIJA in Hrpeljah, danes ni več. Res pa je tudi, da je pripomba tovariša Možeta povsem na mestu in da se moramo v koprskem okraju (vsaj ponekod) bolj potruditi za ustvaritev tesnejših odnosov med vodstvom, organi delavskega upravljanja in kolektivom.

V. letna skupščina okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje

Preventiva na prvem mestu

Pretekli teden je bila v Kopru peta letna skupščina okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje. Dnevni red zasedanja je bil zelo obširen.

Med najvažnejšimi točkami je bila obravnava predračuna izdatkov preventivnega sklada v skupnem znesku skoraj 33 milijonov dinarjev. Predlog je sestavljen na osnovi splošne analize zdravstvenega stanja v koprskem okraju za leto 1955 in 1956. Omenili bi nekatere postavke tega sklada, ker nam jasno ponazarjajo prvenstveno vlogo, ki jo igra preventiva, in vso širino zdravstveno-zavarovalne službe pri nas. Za letovanje otrok zavarovancev je predvideno 1,2 milijona dinarjev. Kot vemo, je začel letos Glavni odbor Rdečega križa Slovenije graditi okrevališče za otroke na Debelem rtiču, republiški Zavod za socialno zavarovanje pa namerava zgraditi okrevališče za odrasle zavarovance v Portorožu. Za to gradnjo bo prispeval koprski okrajni zavod letos 4 milijone dinarjev. Za adaptacijo stavbe za preventivno službo v Izoli je predvidenih 5 milijonov, za razne ureditve v divjaški občini pa 1,6 milijona, od tega 1,2 za ureditev zobne ambulante za šolske otroke. Ista vsota je predvidena v sezanski občini za ureditev preventivnega centra za zaščito matere in otroka. Vseh devet občin bo sprejelo skupaj kot pomoč pri izboljšanju in izpopolnitvi opreme preventivnih zdravstvenih ustanov in obratnih ambulant 10,3 milijona dinarjev.

Izredno velikega pomena bo tudi ustanavljanje in izboljševanje raznih higiensko-sanitarnih ustanov in naprav. Celotna vsota, predvidena v te namene je 3,15 milijona dinarjev, pri čemer je največja izolska postavka za ureditev javne kopalnice. Seveda bodo morale k tem sredstvom nekaj dodati tudi same občine, kar je vsekakor v njihovem interesu, zlasti ker je Zavod uporabil klavzulo, da ta sredstva zapadejo, če se gradnje ne pričnejo že letos.

Visoka postavka 4,25 milijona dinarjev je predvidena za izboljšanje prehrane delavcev in uslužbencev, šolskih in predšolskih otrok s tem, da nudi Zavod pomoč pri ustanavljanju delavsko-uslužbenih, šolskih mlečnih kuhinj, dietičnih menz in izpopolnjuje tiste, ki že obstajajo. Pri tej postavki so predvidene dotacije prav vsem občinam, največja koprski, izolski in piranski, vsaki več kot 800.000 dinarjev.

Razen o izdatkih za preventivno službo so člani skupščine na zadnjem zasedanju razpravljali tudi o pravici do povračila potnih stroškov v posebnih primerih, o spremembi višine povračila za stroške oskrbe in nastanitve med potovanjem, o povračilih potnih stroškov spremeljavalcu obolele osebe in drugo.

KMETIJSKA SOLA LOŽE PRI VIPAVI

razpisuje vpis gojencev v novem šolskem letu 1957/58.

Pogoji za sprejem gojencev: da so telesno in duševno zdravi, stari nad 16 let, da so uspešno končali osnovno šolo in da imajo veselje do dela v kmetijstvu.

Sola traja eno leto, gojenci imajo celotno oskrbo v šolskem internatu. Mesečna vzdrževalnina znaša 3000 din. Kandidati, ki nimajo finančnih sredstev za plačevanje vzdrževalnine, naj prosijo pristojno kmetijsko zadrugo za dodelitev štipendije. Lastnoročno pisane prošnje z zadnjim šolskim spričevalom, zdravstvenim spričevalom ter pisnimi priporočili staršev ali kmetijske zadruge, da bodo plačevali vzdrževalnino, pošljite upravi Kmetijske šole najkasneje do 15. avgusta 1957.

ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE

Povečajmo proizvodnjo jagod

Kljub temu, da niso pri nas najbolj ugodni prirodni pogoji za gojenje jagod, je koprsko področje v Sloveniji največji proizvajalec jagodičevja. Vzrok temu je prednost tega področja pred drugimi prav v možnostih zgodnjega dozorevanja, saj jagode dozorejo na Koprskem 2 do 4 tedne prej kot drugod. V Sloveniji imamo 62,33 ha površine zasajene z jagodami, od tega pa 45 ha ali 72% v istrskem okolišju. Sedanja proizvodnja pa zadovoljuje v glavnem le drobno potrošnjo. Izvoz je majhen, predelava tega sadja pa še ni zavzela širšega obsega.

Vsekakor bo potrebno misliti na povečanje jagodnih nasadov, če bomo hoteli stopiti v korak z državami, ki v zadnjem času posvečajo veliko pozornost gojenju jagodičevja.

Pri vzgoji in proizvodnji jagod pa moramo upoštevati tudi gospodarsko računico. Ker so jagode pokvarljiv sadež, je nujno, da so večji kompleksi jagodičevja v bližini velikih tržnih središč ali pa v bližini teh nasadov hladilnica. Obalno področje Slovenske Istre pa ima izpolnjena oba ta pogoja.

Nekoč je bilo ob slovenski obali mnogo več jagodnih nasadov kot jih imamo danes. Vzrok zmanjšanju njihovega števila in obsega so bile nizke cene v času italijanske okupacije (zaradi konkurence), sedaj pa je iskati vzrok deloma tudi v odselitvi kmetov, ki so imeli dolgoletne izkušnje v gojitvi jagodičevja, saj jim je le-to bilo glavni vir dohodkov. Novonaseljeni kmetovalci nimajo izkušenj v gojenju jagod in so zaradi tega tovrstne nasade prepokopali in jih posadili z drugimi kulturami in poljščinami.

Drugi pomembni činitelj, ki čedalje bolj vpliva na zmanjšanje števila teh nasadov, je znani

škodljivec rilčkar (Othiorynchus). Ta hrošček je sivocrne barve, specializiran na jagode. Nevarna je predvsem njegova ličinka, ki objeda korenine. Hrošček žre ponoči listje, podnevi pa se skriva pod zemljo. Najbolj je razširjen v Strunjanu in Portorožu.

Zavod za jadranske kulture v Škocjanu je preizkusil več kot 60 različnih zaščitnih sredstev, vendar doslej še ni uspel zatreti tega škodljivca.

Ker nekaterim kmetom gojenje jagod prinaša lepe dohodke, je razumljivo njihovo zanimanje za zatiranje rilčkarja. Bojijo se namreč nevarnosti, da bodo morali ustaviti za nekaj let gojenje te kulture, ker so predvsem dvoletni nasadi letos dali marsikje le 50% pridelka. Zanimivo pa je pri tem to, da v tistih predelih, kjer doslej še niso gojili jagod in imajo letos prvič dvoletne nasade, kot v Pobegih in Čežarjih, rilčkarja niso opazili.

Jagode dobro rodijo na istem mestu 3 do 4 leta, nato jih je treba presaditi drugam. Zabeleženo je, da lahko v prvem letu na 1 ha pridelajo do 20 stotov, drugo leto več kot 100 stotov, tretje leto pa približno 50 stotov jagod. Večletno povprečje pridelovanja jagod na Koprskem je 36,6 stotov na ha. Razumljivo je, da so v teh številkah vključene tudi proizvodne možnosti enoletnih nasadov, ki sicer dajejo manj pridelka, in pa, da je rilčkar nekateri nasade že napadel.

Največ jagodnih nasadov je na področju Strunjana, kjer je 26 ha zasajenih s to kulturo, v Luciji je 16 ha, okrog 3 ha jagodovih nasadov pa je na področju Izole in Sečovelj. V Strunjanu nasadi niso strnjeni; obsegajo po 1000 do 1500 m². Tam gojijo sorti Ananas in Madame Moutot. Pred prvo svetovno vojno pa so gojili mehke zgodnje sorte, ki jim v teh

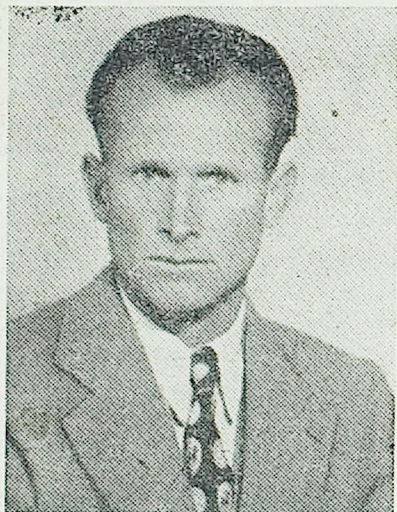
krajih pravijo Bonorivi. Madame Moutot je sorta, ki je primerna za plantažne nasade. Njen plod je zelo velik, nepravilne oblike, včasih tudi kijaste ali oglete. V polni zrelosti je njena jagoda temnordeča, ali pa svetlordeča z zelenkastobelo konico. Meso je zelo čvrsto in primerno za transport. Ta jagoda ni izrazito aromatična. Ananas pa ima dober okus s prijetno aromo in je zelo razširjena. Plod ima manjši od sorte Madame Moutot, je čvrst in na sončni strani rožnate barve. Sorto Bonarivi, ki jo goje predvsem v Portorožu, je zelo podobna Rdeči Kapici, katere plodovi so 3 cm dolgi in 2,5 cm široki. Za transport je ta sorta jagod zelo občutljiva.

Jagode in drugo jagodičevje so tista sadna vrsta, ki bo najprej nadomestila zmanjšano proizvodnjo jabolk v Sloveniji in češnji na Koprskem, kar je posledica razširjenosti kaparja oziroma žilogriza. Lahko torej govorimo o potencialnem gospodarskem pomenu jagod. Zlasti veliko povpraševanje inozemskega trga po jagodah nam to trditev še poveča, kajti jagodasto sadje je pri narodih z visoko civilizacijo in višjim življenjskim standardom eno najbolj cenjenih vrst. Med drugimi hranilnimi snovmi vsebuje redilni sadni sladkor in obratno delujoče sadne kisline, ki pospešujejo prebavo. Važen sestavni del so tudi vitamini in aromatične snovi. Inž. B. G.

IZ PIVKE

50-letnica lovstva na Pivki. Dne 4. avgusta bo pivška lovška družina proslavila 50-letnico svojega obstoja, proslava pa bo dosti širšega pomena, saj bo povezana s praznovanjem 50-letnice slovenskega lovstva sploh.

Lovsko-turistični smoh. z dvajsetimi posteljami na Špilarjevem lazcu, od koder je prelep razgled po vsej pivški dolini, je že v gradnji. Gradi ga lovška družina s Pivke.

Delegat Zoro Primc iz Ilirske Bistrice

»Hotel bi nekatere vprašanja, o katerih so govorili na kongresu, prilagoditi problematiki koprškega okraja.« nam je dejal zastopnik podjetij kovinske in elektrotehnične stroke koprškega okraja Viktor Korenčan iz Izole. Predvsem gre za vključevanje mladih v samoupravljanje. Moramo jim pomagati, da bi se usposobili. V MEHANOTEHNIKI v Izoli smo na primer že vključili najboljše mladince v razne komisije, ki jih je imenoval delavski svet, kjer bodo imeli možnost, spoznati se z različnimi problemi in si pridobiti izkušnje. Razumljivo je, da bodo ti mladinci bodoči kandidati za delavski svet. Da pa bo mladina lahko delala, ji je treba tudi gmotno pomagati. Prav zdaj smo ustanovili v MEHANOTEHNIKI komisijo, ki bo proučevala življenjsko raven mladih ljudi in predlagala konkretne ukrepe, da bi jim pomagali.

kultura · prosveta

»Primorske prireditve« ob slovenski obali

(Nadaljevanje s 1. strani)
le našli ansamble, ki bodo gostovali:

Po otvoritvi z »Večerom opernih arij« v izvedbi simfoničnega orkestra Radia Ljubljane in opernih solistov Bukovčeve, Brajnika in Korošca bo domače Gledališče Slovenskega Primorja z Goldonijevo »Mirandolino« zaključilo svojo letošnjo sezono. Privlačnost svoje vrste bo predstavljal koncert orkestra Slovenske filharmonije s sodelovanjem solista Igorja Ozima, ki bo igral Tartinijev koncert na skladateljevi violini, ki jo hrani Piranski muzej. Med glasbene prireditve štejejo še koncert Slovenskega vokalnega okteta in opereto »Pri treh mladenkah« v izvedbi Operetnega ansambla JLA iz Maribora. Med dramskimi prireditvami bi omenili gostovanje ljubljanske Drame s Sofoklejevimi »Kraljem Oidipom« in Goldonijeve »Primorske zdrahe« v izvedbi SNG iz Trsta. Dopolnitev v jugoslovanskem merilu bo prispe-

val nastop umetniškega ansambla Centralnega doma JLA iz Beograda s simfoničnim orkestrom in zborom ter nastop folklorne skupine beograjskega »Kola«. Razen tega moramo omeniti še nastop skupine čeških telovadcev, ki bodo sodelovali tudi na veliki Gimnastradi v Zagrebu. V času »Primorskih prireditev«, to je do začetka septembra, bodo tudi tradicionalne koprške regate, znana »Portoroška noč« in mednarodni kongres radioamaterjev. Morda bo prireditev uspelo za zaključek pridobiti še sodelovanje ljubljanske Opere, ki bi uprizorila Hrističev balet »Ohridska legenda«.

Se velikopoteznejši so načrti za prihodnjo sezono, ki bi se začela že spomladi. O tem pa bomo govorili, ko bodo stvari bolj konkretne. Vsekakor pa mislijo prireditelji vključiti med prireditvene mesta tudi Postojno in morda tudi Ankarano.

Akustično prizorišče »Primorskih prireditev« na koprskem glavnem trgu. Na sliki vidimo predsednika okrajnega Sveta Svoboda in prosvetnih društev Ivana Mavsarja in simfonični orkester Radia Ljubljane pri svečani otvoritvi

V letošnji sezoni bodo končno tudi nekatere likovne prireditve

Kot solist pri »Večer opernih arij«, s čimer so se začele prve »Primorske prireditve«, je sodeloval tudi basist Vladko Korošec, ki je zaradi nujnega odhoda na Dubrovniške letne igre nastopil samo v Kopru in Piranu

Kot solist pri »Večer opernih arij«, s čimer so se začele prve »Primorske prireditve«, je sodeloval tudi basist Vladko Korošec, ki je zaradi nujnega odhoda na Dubrovniške letne igre nastopil samo v Kopru in Piranu

Prva prireditev: Večer opernih arij

Povedati moram, da sem gledal doleže na operne večere z neko skepsjo. Po navadi pomeni »Večer opernih arij« vrsto bolj ali manj uspešnih odlomkov, ki jih je težko med seboj vskladiti in napraviti iz njih zaključeno celoto; vrhu tega so takšni sporedi navadno precej obrabljeni in konvencionalni. Toliko prijetneje sem bil ob petkovem koncertu v Kopru presenečen, ker se je pokazalo, da more tudi ta vrsta prireditev doseči izjemno umetniško raven. Zasluge za to imajo predvsem izvajalci, deloma pa tudi izbor sporeda, ki je bil — razen dveh ali treh točk — dokaj svež.

Pri izvajalcih ne bi rad uporabljal običajnih superlativov, ker z njimi tudi ne bi prišli do bistva stvari. Bukovčeva, Brajnik in Korošec predstavljajo danes višek poustvarjalne umetnosti v slovenskem glasbenem življenju. Nikdar v zgodovini se doleže ni zgodilo, da bi imel majhen narod v kulturnem svetu tako visoko ceno, kot jo imamo danes Slovenci. Zasluge za ta ugled imajo predvsem umetniki, ki tolmačijo in posredujejo slovensko kulturo v tujini. Med temi stoje naši operni pevci na prvem mestu. Uspehov in zasluženega priznanja pa niso dosegli zgolj zaradi lepih naravnih glasov, temveč predvsem zaradi izredno kultiviranega muzikalnega podajanja in prepričljivega, iskrenega tolmačenja glasbene vsebine. Naj za primero omenim samo spev Sancha Pansa iz Massenetove opere »Don Kihot«, ki je v interpretaciji Ladka Korošca izvenel v pretresljivo, občudljivo in hkrati vzvišeno lepo izpoved. V trenutkih podajanja je umetnik prenehal biti solist: z njim je doživljalo in čustvovalo vse občinstvo. Enako harmonično zlitje med interpreti in poslušalci je nastalo tudi ob duetu iz »Mannon«, pri katerem sta Vilma Bukovčeva in Miro Brajnik dosegla vrhunec zrelega, umetniško popolnega poustvarjanja. V tem pa je tudi vsa skrivnost prave umetnosti, v tem je rešitev vprašanja, zakaj samo redki poustvarjalci dosežejo najvišjo stopnjo, večina pa ostane na povprečju. K onemu, kar je ustvaril avtor, doda veliki umetnik svoje čustvovanje ter tako poplemeniti prvotno sliko.

»Večer opernih arij« torej ni bil le uspel uvod v Primorske prireditve, temveč pomeni umetniški dogodek,

mogle h kulturnemu izobraževanju in rasti naših delovnih ljudi, ki živijo na tem koščku slovenske obale ali pa jo obiščejo kot turisti. Tujcem pa bodo pričale, da ima lahko tudi majhen narod lepo razvito kulturo in da jo manifestira celo v krajih, ki so oddaljeni od večjih kulturnih in gospodarskih središč. Z. L.

Proslava 50-letnice »Balkana« v Sežani

V hotelu Triglav v Sežani se je zbralo okrog 100 bivših »Balkancev« in gostov, da proslavijo 50-letnico, odkar je bilo ustanovljeno v Trstu slovensko akademsko društvo Balkan. Društvo je bilo razpuščeno za časa fašizma leta 1927. Kratek nagovor je imel najstarejši član društva dr. M. Obersnel, o delu društva pa je govoril dr. Ferluga. Pozdravne besede je spregovoril tudi predsednik ObLO Sežana Alfonz Grmek. Med gosti sta se udeležila proslave tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Mitja Vošnjak in tržaški občinski svetnik dr. J. Dekleva. Izdali so tudi posebno brošuro, v kateri je popisano delovanje društva. Brošuro je ilustriral Robert Hlavati.

Proslave 50-letnice »Balkana« v Sežani se je udeležil tudi hrvaški istrski književnik Drago Gervais. Po proslavi se je Gervais v hotelu smrtno onesrečil. Prepeljali so ga v Ljubljano, nato pa v rodno Opatijo, kjer so ga pokopali.

ki ga je vredno ohraniti v spominu. Morda nadaljnji večeri ne bodo dosegali kvalitete prve prireditve, saj ni mogoče vedno pridobiti najboljših sodelavcev, toda vtis, ki ga je zapustil prvi koncert, bo segel tudi čez vse ostale. In ko bomo ob koncu Primorskih prireditev opravili bilanco umetniške vrednosti, bo prvi koncert prav gotovo nagnil tehtnico v prid prirediteljem.

Operne soliste je spremljal orkester Radia Ljubljane pod vodstvom dirigenta Uroša Prevoršeka. Ze ob prvem obisku tega ansambla v Kopru sem zapisal nekaj besed, ki jih zdaj ponavljam: sama fizionomija orkestra je takšna, da terja takojšnjo poslušalčevu naklonjenost. 60 mladih obrazov je redkokdaj videti v orkestru. Če pa teh 60 mladih ljudi muzicira z vsem zanosom in obenem z vso resnobo, mora pritegniti poslušalca, pa čeprav ne bi imel potrebnega razumevanja. Sicer pa se ne smemo čuditi visoki ravni radijskega orkestra, saj so v njem zbrane najboljše instrumentalne moči, kar jih je najti med mladimi glasbeniki.

Dirigent Uroš Prevoršek je orkestru učitelj in vzgojitelj. Sam je odličen violonist, docent na Akademiji za glasbo v Ljubljani, torej pedagog, kakršen je mlademu orkestru tudi potreben. V njegovih rokah ni izvajalske skupine nastal le dober službeni kolektiv, temveč prava, pravcata družina, kjer so vsi eno. To pa se mi zdi prednost, ki jo ima malokateri orkester na svetu. V. L.

Gostovanja kulturnih ansamblov

Poročajo, da je milanska »Scala« načelno sprejela vabilo za gostovanja v Jugoslaviji. Nastopila bo tudi v puljski Areni.

V okviru kulturnega sodelovanja z Italijo so v teku tudi pogajanja za vrsto gostovanj turinskega »Piccolo teatro«, ki naj bi nastopil v Zagrebu, na Reki in v drugih jugoslovanskih mestih. Gostje bi izvajali Goldonijevo komedijo »Pamela nubile« in Pirandellovo »Liola«.

Na mednarodnem gledališkem festivalu v Benetkah pa bo nastopilo zagrebško dramsko gleda-

Sopranistka Vilma Bukovčeva in dirigent Uroš Prevoršek s simfoničnim orkestrom Radia Ljubljane na »Večer opernih arij« v Kopru

OB DESETLETNICI DELOVANJA KOPRSKEGA
MOŠKEGA ZBORA

Nov celovečerni koncert - dokaz nenehne rasti

Deset let življenja in delovanja pomeni za pevski zbor precejšnjo dobo. Samo pevci vedo, kolikokrat v tem času doživlja zbor kritične trenutke, da visi njegov obstoj na nitki ter ga rešujeta samo požrtvovalnost pevcev in dirigentov organizatorični smisel. Po drugi strani pa predstavlja takšna doba tudi deset let trdega, predanega dela, za katerega nihče ne pričakuje plačila, enakovrednega vloženim naporom. Edino povračilo, ki zboru poplača njegov trud, je priznanje dojemljivega poslušalca, na čigar obrazu sta zapisana zadovoljstvo in zadoščenje.

Obletnica, ki jo letos praznuje moški pevski zbor v Kopru, nima samo jubilejnega pomena; v kraju, kjer je še pred nekaj leti prevladoval italijanski živelj s svojo miselnostjo, predstavlja ostvaritev kvalitetenega izvajalskega telesa visoko kulturno zmago, saj je dokaz, da je moč s sposobnostjo in voljo doseči v kratkem času visoko umetniško raven tudi v kraju brez tako imenovane tradicije.

Ko se je leta 1947 zbralo osem požrtvovalnih, za slovensko pesem vnetih ljudi, ni nihče od njih mislil na to, da bi utegnila prava pešiča postaviti trdni temelj bodoči kulturno-prosvetni dejavnosti v koprskem okraju. Nihče ni razmišljal o tem, kakšno stopnjo in obliko bo ta mali zbor v bodočnosti dosegel; petje jim je bila potreba, kakor je človeku potrebna dobra knjiga.

Moški zbor »Oton Župančič« se je leta 1952 preimenoval v pevski odsek DPD Svoboda, toda jedro zbora je ostalo isto. V desetih letih je zbor narasel na 40 pevcev, opravil preko 100 samostojnih koncertov ter sodeloval dobesedno na vseh kulturnih prireditvah, akademijah in manifestacijah v Kopru in bližnji okolici. Kakor je raslo število pevcev, tako je rasla tudi umetniška raven zbora; kritike in ocene, napisane ali izrečene, so bile sprva pohvalne in vzpodbudne, pozne-

lišče z Goldonijevo komedijo »Baruffe chiozzotte« v dalmatinskem narečju in v režiji Bojana Stupice.

»CELJE 1957«

V času od 21. avgusta do 4. septembra bo v Celju velika gospodarsko-kulturna prireditev pod naslovom »Celje 1957«. V okviru tega festivala, ki naj bi bil vsakih pet let, bo nastopila letos ljubljanska Drama, celjsko Mestno gledališče, amaterske dramske skupine, razstavljali bodo akademski in amaterski slikarji iz Celja, celjski skladatelji pa bodo priredili koncert.

Primorske

PIREDITVE

PIRAN: Petek, 12. julija — Schubert-Berthé: PRI TREH MLADENKAH, izvaja operetni ansambel JLA iz Maribora.

IZOLA: Sobota, 13. julija — Schubert-Berthé: PRI TREH MLADENKAH, izvaja operetni ansambel JLA iz Maribora.

KOPER: Nedelja, 14. julija — C. Goldoni: MIRANDOLINA, izvaja GSP.

PIRAN: Petek, 19. julija — KONCERT orkestra Slovenske filharmonije, solist violinist Igor Ozim.

je občudujoče. Danes je zbor priznan v vsem zahodnem delu naše zemlje, od Kobarida do Pulja.

V zadnjih letih se je pri zboru ustalila navada, da končuje 10-mesečno delo s samostojnim koncertom, ki naj dokaže upravičenost zborovega obstoja, hkrati pa tudi njegovo nenehno rast. Tako je tudi letos priredil koncerte v obeh bolnišnicah, v Ankaranu in Valdotri, dalje v Izoli in v Hrbeljah ter končno v Kopru.

Ze sama izbira sporeda, ki ga je pripravil dirigent Ivan Šček, dokazuje, da je zbor prešel že vso običajno pevsko literaturo, ki pri Slovincih ni tako majhna, ter da mora posegati že po pesmih drugih narodov; z drugo besedo: zbor je v tehničnem in muzikalnem pogledu na taki stopnji, da mu nobena zvrst pevske literature ne pomeni problema. Pravilna programska politika različnih dirigentov je v desetih letih privedla zbor preko partizanskih, narodnih in umetnih pesmi do sposobnosti, da lahko posreduje tudi najzahtevnejšemu poslušalcu to, kar mu je najbolj všeč. Skratka, spored, ki ga je zbor pripravil ob koncu letošnje sezone, je bil skrbno odtehtan, temeljito naštudiran in z veseljem zapet. Lahko celo zapišem, da so se dirigent in pevci za koncert v Kopru še posebej zavzeli, saj jim ni vseeno, kakšen vtis zapuste v domačem mestu.

Posebej moram omeniti izvirno delo dirigenta Ivana Ščka, pesem »Oj salata, grandičel«, za katero je istrsko tematiko sam zapisal v Padni, nato pa ustvaril iz nje sodobno umetnino, ki ji gre priznanje tako v kompozicijskem kakor tudi v izvajalskem pogledu.

Koncert v Kopru, ki je bil 3. julija na prostem, je moral delovati na pevski zbor dobesedno porazno. Namesto priznanja, ki so ga pevci upravičeno pričakovali, namesto zbrane in disciplinirane publike, jih je presenetil hrup iz bližnje restavracije, divje tekanje in kričanje otrok brez nadzorstva, da niti ne omenjam škandaloznega ozvočenja, ki je v mestu z radijsko postajo popolnoma nerazumljivo.

Prireditelji koncerta so imeli sicer dober namen: na prostem je vedno več poslušalcev kot v zaprtem prostoru, akustika na trgu ni slaba in 40 pevcev vsekakor ustreza velikosti prostora. Nedisciplinirani pa je prekrizala vse načrte in prireditelji so z obznanjem odpovedali drugi del koncerta, ki pa ga je zbor vendarle zapel na drugem mestu in ob večji tišini.

Vladimir Lovce

Slovesno odkritje največje partizanske grobnice v Sloveniji

Na Dan borca se je zbralo na Predmeji nad Ajdovščino več tisoč ljudi, da prisostvujejo veliki slovesnosti ob odkritju največje partizanske grobnice v Sloveniji. V njej bodo počivali ostanki štiri sto petinšestdesetih partizanskih borcev, ki so dali svoja življenja za boljšo bodočnost svojega ljudstva. To so bili v glavnem borci IX. korpusa, ki je operiral na tem področju. Padli so v dvaintridesetih borbah na Predmeji in okolici. Hvaležno ljudstvo se jim je oddolžilo z dostojno urejeno grobnico, nad katero se dviga lep spomenik. Te največje slovesnosti na Dan borcev na vsem Primorskem so se udeležili med drugimi tudi zvezni ljudski poslanec France Bevč, organizacijski sekretar Glavnega odbora SZDL France Kimovec-Žiga, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije za Slovenijo

(Nadaljevanje s 1. strani)

PRISRČNO SMO PROSLAVILI DAN BORCEV

padlim v Bukovju. Izleta in proslave se je udeležilo nad 1500 ljudi iz vseh krajev postojnske občine.

Občinski ljudski odbor v Pivki se je na Dan borcev sestal na slavnostni seji, na katero so povabili tudi matere padlih borcev in partizanske vdove. Popoldne pa so se preživeli borci in ostalo prebivalstvo zbrali na proslavi v partizanski vasi Palčje, kjer so nedavno postavili lep spomenik padlim v NOV.

Prisrčno so praznovali Dan borcev tudi v drugih krajih našega okraja. Povsod se je prebivalstvo oddolžilo spominu tistih borcev in aktivistov, ki jih ni več med nami in ki so s svojimi življenji postavili temelje naši socialistični domovini.

Drobne iz Pirana

Osnovna naloga občinskega odbora RK v Piranu je predvsem povečati število članstva in z zdravstveno vzgojo državljanov poglobiti zanimanje za delo te organizacije. Občinski odbor bo po sklepu nedavnega občnega zbora nadaljeval z asanacijo vasi in s krvodajalsko akcijo ter se bo v še večji meri kot doslej zavzel za ustanovitev mlečne restavracije ter za ureditev otroškega igrišča.

Na področju piranske občine obratuje 12 šolskih mlečnih kuhinj, ki so v preteklem letu prejele 24 ton živil, medtem ko so med socialno ogrožene razdelili okrog 3 tone živil.

Občinski odbor RK v Piranu bo sodeloval letos tudi pri upravljanju počitniških kolonij RK na področju piranske občine.

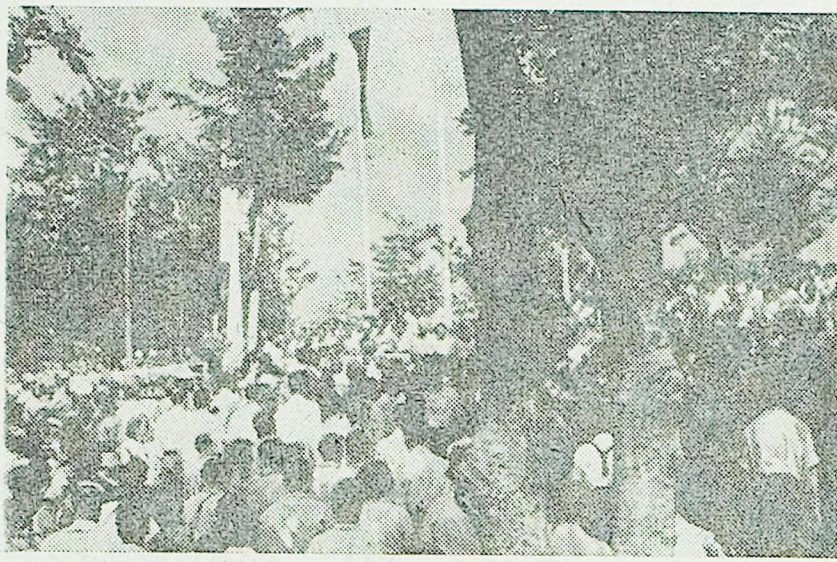
V piranski občini so začeli zniževati občinski pisarniški aparat. Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora so znižali število sistematiziranih delovnih mest za 4 službenice. To je pohvale vredna težnja, zlasti še, ker opazujemo po nekaterih drugih občinah, da se občinski aparat širi.

V gostišču »Pri treh vdovah« v Piranu so te dni zamenjali upravnika. Že danj časa so dosedanega upravnika Živica opozarjali, naj vodi predpisano evidenco kot je to obvezno za vse pavšaliste. Vendar ta ni naredil niti bilance za leto 1955 niti za 1956. leto. Občinski odbor je zato upravnika odstavil in na njegovo mesto imenoval drugega. Ob tej priložnosti so ugotovili tudi neodgovorno poslovanje s sredstvi podjetja.

Portoroško kopališče, ki ga je letos prevzela Komunalna uprava iz Pirana, je za letošnje sezono zelo lepo urejeno. Namesto prejšnjih platnenih kabin so postavili 80 novih, lesenih, stare pa so pobarvali. Prav tako so napeljali nad 1000 m³ peska. Potrebno bi bilo še poskrbeti, da bi bili obe okrepčevalnici na kopališču nekoliko bolj založeni, prav tako pa tudi naprave za sladolede.

Pivka

Nov stanovanjski blok, ki ga je pričel graditi obč. ljudski odbor (6 stanovanj), bo precej omilil stanovanjsko stisko na Pivki zlasti še, ko bosta zgrajena še nadaljnja dva bloka po 6 stanovanj. Tudi gradnjo teh dveh blokov že resno pripravljajo. V pripravi je še gradnja zdravstvenega doma, izdelujejo pa tudi že načrte za novo 8-letno šolo, ki naj bi omilila stisko tudi glede na pomanjkanje potrebnega šolskega prostora.

Veličastne proslave na Predmeji se je udeležilo več tisoč ljudi

Ob šolski razstavi v Hrpeljah

Ob zaključku šolskega leta sta priredili osnovna šola in nižja gimnazija v Hrpeljah razstavo, o kateri je vredno spregovoriti nekaj besed. To je toliko bolj potrebno, ker hrpeljska šola opravlja svoje prosvetno poslanstvo pod izredno neugodnimi pogoji.

Na prvi pogled lepa šola ima samo štiri učilnice: dve manjši in dve normalni. In v teh štirih učilnicah se gnete okrog 200 otrok osnovne šole in nižje gimnazije. S prihodnjim šolskim letom bo obiskovalo osemletko v Hrpeljah že več kot 220 učencev, se pravi, v vsako učilnico bo treba stisniti 55 otrok. Zato bo moral biti tudi v prihodnjem šolskem letu pouk deljen na dopoldanske in popoldanske ure. Oprema učilnic je starinska in izrabljena. Šola nima telovadnice, niti kabinetov za učila. Sportna igrišča so si učenci in dijaki uredili sami s prostovoljnimi delom. Učitelji nimajo primernih stanovanj, samski prosvetni delavci pogrešajo menzo in so navezani na drago prehrano v gostilni.

Letošnja šolska razstava v Hrpeljah pa je zgovoren dokaz upornosti in požrtvovalnosti mladine in njenih vzgojiteljev.

Stopil sem v eno izmed obeh večjih učilnic v pritličju šolske zgradbe in v začudenju obstal na pragu. Pred menoj se je razodela ljubka slika razstavišča. Oko je iskalo, kje naj bi se najprej naužilo kaleidoskopskih barvnih kompozicij. Množica pisanih drobnih predmetov, ki so jih sestavile, naslikale, stkale, zgradile ali kakorkoli ustvarile nežne ročice od učencev prvega razreda osnovne šole pa do resnejših četrtošolcev nižje gimnazije. Vse to je strnjeno na razstavi v čudovit mozaik, ki ga je težko opisati.

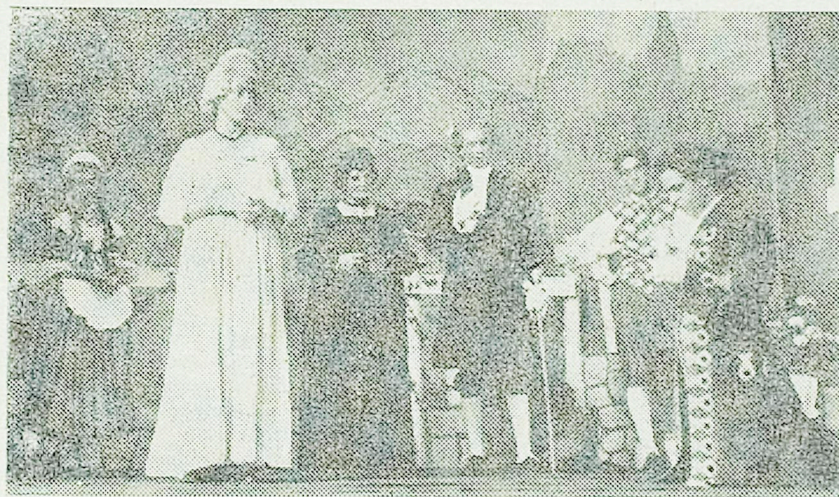
Čipkarska ročna dela, vezenine, ornamenti, šolski zvezki s prizadevno izdelanimi šolskimi nalozami itd. Morda se skriva za temi reči marsikateri talent, na katerega čaka bodočnost?

Govoril sem z ravnateljem nižje gimnazije Brunom Čermeljcem:

»V Hrpeljah bo potrebno zgraditi novo šolsko poslopje z najmanj desetimi učilnicami, telovadnico in kabineti. Mladina se duši v pretesnih prostorih. Primerne urejene šole so tudi merilo kulturne ravni naroda.

Naša občina nima proračunskih možnosti za gradnjo nove šole. Vendar se trudi, da bi ta problem omilila. Potrebna bi bila večja pomoč z republiškim in zveznimi sredstvi. Vsekakor je takšno stanje šolskih prostorov nevdružno, kajti prostor, zrak, sonce vplivajo na razvoj otroka, ki se uči.«

Tej ugotovitvi ni kaj ugovarjati. V prepričanju, da pristojni prosvetni forumi mislijo na vse to, sem iskreno čestital ravnatelju hrpeljske gimnazije, upravitelji osnovne šole ter drugim organizatorjem razstave, zlasti učitelju Janezu Komporeju, po čigar načrtu je dobila razstava umetniški obraz. Se prisrčneje čestitke pa naj veljajo vsem učencem in dijakom, ki so z lepimi izdelki močno navdušili številne obiskovalce. J. Z.

MOLIÉROVA KOMEDIJA »PREVARANI SOPROG« V ŠMARJAH

V nedeljo, 7. julija je uprizorila dramska skupina učiteljskega sindikata v Šmarjah pri Kopru Moliérov komedijo »Prevarani soprog«. Uprizoritev je režiral Silvo Ovsenk iz Kopra. Kljub veliki vročini je bila dvorana nabito polna in gledalci so bili zelo zadovoljni z dobro igro. Razveseljivo je dejstvo, da so si prosvetni delavci izbrali kvalitetnejše in zahtevnejše delo, kot je navada na amaterskih odrih.

Sploh je v Šmarju veliko zanimanje za dramatik. Mladina pripravlja mladinsko igro in če bo pozneje združila svoje moči s prosvetnimi delavci, se bodo lahko lotili tudi del, ki zahtevajo večjo zasedbo. Prav tako bi bilo zaželeno, da šmarski učitelji naštudirajo kako dramsko delo z domačim prosvetnim društvom.

Pri zadnji predstavi sta pomagala Šmarčanom s svetlobnim parkom Gledališče Slovenskega Primorja in občinski Svet Svoboda in prosvetnih društev iz Kopra.

ZA NOVI SODOBNI MOST V PTUJU je ponudilo najnižje gradbene stroške podjetje »Technogradnja« iz Vuhreda. Podpisali so že pogodbo z Upravo za ceste LRS. Celotni gradbeni stroški bodo znašali 118 milijonov dinarjev, most pa bo dograjen do 1. julija 1958.

NOVA CEMENTARNA V SKOPJU je začela poskusno obratovati. Strojne naprave za to cementarno so izdelala večinoma domača podjetja strojne industrije. Proizvodni proces je popolnoma mehaniziran, zmogljivost tovarne pa bo letno 100 tisoč ton cementsa.

ALPSKO LETALIŠČE V DOLINI SOČE bodo odprli te dni v Eovcu. Uporabljali ga bodo v športne in turistične namene. Tako bodo omogočili turistom, ki so na počitnicah na Bledu, da prispejo v dolino Soče v eni uri.

Zdravniški potiček

O sončarici in vročinski kapi

Vremenostrovi nam napovedujejo v poletnih mesecih še precej sončnih in vročih dni; zato ne bo odveč, če vas poučimo o sončarici in vročinski kapi, ker smo zasledili v dnevnem časopisu, da je v Evropi že več smrtnih žrtev zaradi te bolezni.

Sončarica. Vroče poletno sonce je predvsem za nas, ki prebivamo ob morju, lahko včasih nevarno za naše zdravje. Sonce, ki s svojimi ultravijoličnimi in infrardečimi žarki deluje na nepokrito glavo in tilnik, povzroči obolenje, ki ga imenujemo sončarica. Ta lahko zelo hitro nastopi v naslednjih znakih: močan glavobol, omotica, vrtoglavica in celo zmedenost; v težjih primerih pride do nezavesti; telesna temperatura je po navadi povečana. Če se konča s smrtjo, je temu vzrok vnetje možganov in možganskih mren. Tisti pa, ki sončarico prebolijo, imajo lahko trajne posledice. Posebno nevarna je sončarica za majhne otroke in plehaste ljudi; tudi blondinci so občutljivejši od črnolasecev. Ogroženost od sonca (temnejša barva kože), ki si jo pa moramo seveda pridobiti postopoma, varuje pred sončarico.

V vročih, sončnih poletnih mesecih moramo torej paziti, da na soncu ne zaspimo ter ne hodimo in se ne vozimo dolgo po soncu.

Če pa naletimo na bolnika, ki je obolel za sončarico, ga moramo takoj prenesti v senčen in hladen prostor; položimo ga na posteljo z dvignjenim zgledjem, na glavo pa damo mrzle obkladke, ki jih stalno menjavamo in čuvamo pri nemirnem bolniku. Če je bolnik pri zavesti, mu dajemo po žličkah hladne pijače (limonado ali lahke čaje brez alkohola); večje količine tekočine bi bolnik izbruhal! Tako mora bolnik ležati več dni ob zdravniški kontroli.

Vročinska kap. Kadar je

zrak zasičen s toplo vlago in je vročina, lahko nastopi vročinska kap. Za njen nastop torej ni potrebna samo močna vročina — lahko je temperatura zraka le okrog 23° C —, če je zrak visoko nasičen z vlago. Naše telo regulira svojo toploto z dihanjem in potenjem na koži. Če pa telo zaradi zasičenosti zraka s toplo vlago ne more oddajati odvečne toplote z dihanjem in potenjem, se začne v njem dvigati temperatura. Toplo, brezvetro in soparno vreme v zvezi s telesnimi napori so pogoj za začetek te bolezni, ki ne nastopi tako hitro kot sončarica. Začetni znaki se kažejo v utrujenosti, slabosti in žeji. Kasneje pa postane obraz temno rdeč, pred očmi se delajo krogi, v ušesih šumi in jezik postaja suh. Dihanje je hitro in površno, pulz je hiter in slabo polnjen. Bolnik se prične tresti in občuti močno slabost. Telesna temperatura se lahko dvigne preko 42° C. Nato nastopi nezavest, ki se lahko konča s smrtjo.

Bolnika z vročinsko kapjo moramo takoj prenesti v hladen prostor, mu sleči obleko in ga polivati z mrzlo vodo. Nato ga zavijemo v mrzlo, mokro rjuho ali pa mu dajemo mrzle obkladke na glavo in prsa. Če je bolnik nezavesten, moramo takoj pričeti z umetnim dihanjem. Ko se zave, mu dajemo hladne pijače brez alkohola. Ko si bolnik opomore, se mora dobro odpočiti in naspiti.

Pred vročinsko kapjo se v zaprtih prostorih obvarujemo tako, da ob prvih znakih odidemo na zrak. Če smo pa na potovanju, pa glejmo, da bomo lahko in zračno oblečeni (odprte srajce s kratkimi rokavi, kratke hlače in zračna obutev).

Pazimo torej predvsem na naše otroke, da se ne bodo predložili igrati na soncu, saj je poleti prenekatera postelja na našem otroškem oddelku bolnice zasedena s takimi primeri. dr. P. H.

Vročina Vročina...

Vso Jugoslavijo je zajela huda vročina, temperatura se še vedno dviga iz dneva v dan. Najvišje se je dvignilo živo srebro v Dubrovniku 40 stopinj C, v Mariboru 39 stopinj, v Ajdovščini 38 stopinj, v Ljubljani, Novem mestu in Murski Soboti 37 stopinj, v Celju 36 in v Kopru 35 stopinj in prav toliko v Postojni, celo v Plancici in na Jezerškem se je dvignila temperatura nad 30 stopinj. Celo morje je postalo vroča luža, saj ima 30 stopinj C. V Sloveniji je toplo celo Bohinjsko in Blejsko jezero ter navadno mrzle reke Sava, Drava, Sora in druge.

Tudi v južnem delu panonske nižine so imeli 36 do 37 stopinj C. V Mostarju 37, v Titogradu 38, v Beogradu 36, v Skopju pa 33 stopinj. Ob morju je bilo okrog 33 stopinj.

Meteorologi pravijo, da je sedanja vročina sicer nenavadna, vendar ne najvišja, kar smo jo zabeležili. V Mostarju namreč so 31. julija 1901 imeli 46,2 stopinj C, v Osijeku 24. avgusta 1911 pa 41,5 stopinj, in celo v Titogradu 22. julija 1936 41 stopinj vročine.

V Sloveniji je bila zelo huda vročina leta 1935, ko so v Ljubljani 28. junija izmerili 38 stopinj C, še huje pa je bilo 5. julija 1950, ko je bilo v Laškem 40 stopinj, v Celju 39,4 in v Ljubljani 38,8 stopinj. Podobna velika vročina je bila 15. avgusta 1952.

Meteorologi napovedujejo sicer še nadalje dotok tropskega zraka v Srednjo Evropo, toda tudi slabotnejše področje nizkega zračnega pritiska, kar bo povzročilo plove in oblačno vreme ter manjše krajevne nevihte. Vdor hladnega zraka z Atlantika napovedujejo za konec tega tedna, kar obeta, da letošnja suša le ne bo tako dolga kot je bila leta 1950.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Velike jadralske prireditve v koprskem zalivu

Druge koprskke regate se bodo razen domačih tekmovalcev udeležili še gostje iz Italije Avstrije, Zahodne Nemčije in Poljske, morda pa tudi iz Švice in Romunije

Ze drugo leto po vrsti se obeta koprskemu obalnemu področju pomembna jadralska prireditve — mednarodna koprška regata. Medtem ko smo bili lani še skromni, bodo letos zavzele prireditve zelo širok obseg. Organizatorji torej v celoti izpolnjujejo svojo obljubo, da bodo koprskke regate iz leta v leto izpopolnjevali tako glede števila udeležencev kakor glede sporeda. Letos bo namreč v razdobju od 9. do 15. julija kar pet pomembnih prireditev v koprskem zalivu, od katerih bo seveda najpomembnejša II. mednarodna koprška regata od 13. do 14. julija.

Velike jadralske prireditve v koprskem zalivu so se začele v torek, ko se je začelo v Piranu državno prvenstvo jadrnic SNIPE. Da so letos poverili organizacijo državnega prvenstva v tej klasi jadrnic piranskemu PIRATU, je brez dvoma veliko priznanje temu našemu jadralskemu klubu, ki je v zadnjih dveh letih pokazal res mnogo prizadevanosti. Nastopilo je okrog 30 jadrnic iz 13 klubov. Žal pa do zaključka redakcije še nismo prejeli rezultatov in jih bomo objavili skupaj z opisom vseh drugih prireditev v prihodnji številki.

Danes bodo lahko Koprčani pričakovali udeležence Jadranske in Istrske regate. Jadranska regata se je začela v Zadru, tekmuje pa 15 jadrnic iz osmih klubov. Najhitrejša jadrnica bo prešla MODRI TRAK JADRANA 1957, prvoplasirani tekmovalca pa pokal Brodarske zveze Jugoslavije. Glede Jadranske regate naj povemo, da je to naša največja tovrstna prireditve in tudi najbolj zahtevna. Tekmovalci vozijo namreč podnevi in ponoči, kar zahteva od njih mnogo navora in tudi tehničnega znanja. V Koper bodo prispeli danes tudi udeleženci tradicionalne Istrske regate, ki so vozili na progi Pula-Poreč-Umag-Koper.

Višek prireditev bo v soboto, 13. julija, ko bo začetek II. mednarodne koprskke regate. Zjutraj ob osmih bo spredov udeležencev po koprskih ulicah, ob devetih bo slovesna otvoritev, ob desetih pa prvi start. Popoldne ob 14 bo drugi start, zvečer ob 21 pa bo nočna regata v koprskem zalivu. Naslednji dan ob 10. uri bo tretji in zadnji start regate. Zvečer pa

bo svečana razdelitev nagrad in priznanj.

Letošnje mednarodne regate v Kopru se bo udeležilo okrog 100 jadrnic z več kot 200 tekmovalci, kar je za Jugoslavijo rekordno število. Razen domačih tekmovalcev so se prijavi tudi gostje iz Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije in Poljske pričakujejo pa tudi prihod Svicarjev in Romunov. Naši tekmovalci bodo torej imeli lepo možnost, da preizkusijo svoje moči v klasah STAR in SNIPE z izkušenimi italijanskimi in nemškimi jadranci, ki so po svojih kvalitetnih jadrnicah in tehničnem znanju znani po vsem svetu. Sicer pa bo ta prireditve koristna za vse tekmovalce, saj bodo lahko med plemenito borbo spoznali tehnične izpopolnitve na raznih jadrnicah. Prvoplasirani v vsaki klasi bodo dobili zlato, srebrno, oziroma bronasto plaketo, zmagovalca v klasah STAR in SNIPE pa v trajno last razen plakete tudi miniaturni KOPRSKI PLAMENEC.

Kolikor bodo rešili finančna vprašanja, bo na sporedu še Transjadranska regata. Za to prireditve sta se dogovorili letos Jugoslavija in Italija. Spored predvideva, da bo začetek te prireditve 15. julija ob 10. uri v Kopru.

Za vse letošnje jadralske pri-

V IDRJI PRVA ŠVARCERJEVA

Na ženskem šahovskem turnirju za letošnje prvenstvo Slovenije v Idriji je zmagala Mari-borčanka Švarcnerjeva. Zastopnica Primorske Štekarjeva (Ajdovščina) je osvojila drugo mesto. Turnirja se je udeležilo 12 igral-

reditve v koprskem zalivu je med prebivalstvom koprškega obalnega pasu veliko zanimanje, pričakujejo pa tudi prihod številnih domačih in tujih turistov. Vsekakor so te prireditve pomembne ne samo s stališča razvoja turizma, ampak predvsem zato, ker se z jadralskim športom ustvarja kader naših bodočih pomorščakov, ki si na jadrnicah pridobivajo prvo tehnično znanje. Organizator (Brodarska zveza Slovenije) se je letos zelo potrudil, da bi ta pomembna manifestacija našega pomorstva čimbolj uspela.

Podjetje ELEKTRO-KOPER, KOPER sprejme takoj v službo:

- KVALIFICIRANE ELEKTROMONTERJE in ELEKTROINSTALATERJE
- POLKVALIFICIRANE DELAVCE ELEKTROSTROKE
- NEKVALIFICIRANE DELAVCE, ki imajo veselje do elektrostroke in niso starejši od 26 let
- VAJENCE ZA ELEKTROINSTALACIJE in ELEKTRODELAVNICO

Ponudbe z opisom dosedanjega dela dostaviti na upravo podjetja Elektro-Koper v Kopru, Vojkovo nabrežje 6

Nogomet

IZOLA—ANHOVO 4:3 (2:0)

V izločilni tekmi za jugoslovanski pokal je Izola na domačem igrišču s težavo odpravila borbeno enajstoro Anhovega s 4:3. Domačini so nastopili s pomlajeno enajstoro, ki se ni povsem znašla. Zaradi hude vročine je seveda precej trpela kvaliteta igre.

Izolani so se začeli zdaj pripravljati na mednarodno nogometno tekmo, ki bo v Izoli 3. avgusta. Pomerili se bodo z odličnim avstrijskim moštvom Vialacher sport Verein.

svoje hiše. Nekaj jih je za, drugi pa so proti. Tako se je razvila plodna razprava, ki bo — sodeč po nekaterih znakih — le prej končana, ko se hiša zruši.

V Portorožu pa so me uslužbenci nekaterih gostinskih podjetij prosili za pojasnilo, če kot taki, to se pravi kot uslužbenci določenih podjetij, res morajo kupovati malice v svojih podjetjih. Radi bi vedeli, če gredo lahko tudi drugam, kjer je ceneje. Ob tej priložnosti so mi povedali, da je to zanje nadvse važno vprašanje zaradi tega, ker so njihovi šefi prepovedali kakršnekoli »uvožene malice«. Dokler ne vem, kje in kako se hranijo ti šefi, ne morem dati določenega odgovora. Dotlej si pa pomagajte naprej s svojim zdravim razumom.

Te dni sem v Ankaranu srečal »očeta« otrok padlih borcev Mirka in mu pohitel na pomoč, ker se mi je zdelo, da ga muči sončarica. Ni pa bilo hujšega, kakor tole: mož je za naslednji dan pričakoval sto varovancev Zveze borcev; pripravil je zanje idilično taborišče, le še malo malte mu je manjkalo za zvidavo rešetke v štedilnik. Pa je šel do bližnjega vodje gradbišča nekega goriškega podjetja in ga poprosil za to majhno uslugo. Ta pa se tudi ob sklicevanju na Zvezo borcev in otroke padlih borcev ni in ni hotel pogovarjati izven uradnih ur. Tovariša Mirka sem potolažil in ga popeljal k drugemu gradbenemu delovodji, ki mu je od srca rad ustregel, ko je slišal, za kaj gre. Seveda je bil mož tudi sam nekoč partizan.

Lep pozdrav!

Vaš Vane

Motorizem

USPEH

TOMOSOVIH TEKMOVALCEV

V nedeljo so bile na Jezerskem motodirke za gorsko prvenstvo Slovenije. Pred okrog 2.000 gledalci so se pomerili tekmovalci v petih kategorijah. Udeležba je bila zelo slaba, saj je nastopilo vsega skupaj 15 tekmovalcev, predvsem iz Kopra in Kranja. Koprčani so dosegli lep uspeh, saj so odnesli prva mesta v kategorijah 125 ccm in 175 ccm. V kategoriji 125 ccm je zmagal Cibašek, v kategoriji 175 ccm pa Pintar.

Šah

KOPRČANI OSVOJILI PRVENSTVO OKRAJA

V revanšnem srečanju za naslov moštvenega šahovskega prvaka koprškega okraja je Koper premagal Sežano s 6:4. Končni rezultat dvoboja je torej 12:8 v korist Kopra.

V soboto sta se poročila MARICA HUMAR, laborantka, in SMILJAN VOLČIČ, novinar. Iskreno čestitajo sodelavci in prijatelji.

Uredništvo in uprava »Slovenskega Jadrana«

Radio KOPER

Nedelja, 14. julija

8.00 Kmetijska oddaja: Med tolimskimi planšarji — Mladi združniki na Pivškem — Pravilni postopek pri teletih — 8.30 Lahka glasba — 9.00 Oddaja za Beneške Slovence — 9.20 1) K. Baranovič; Suite iz baleta »Srce iz lecta«; 2) J. Gotovac: Simfonično kolo — 10.15 K. Pahor: Istrijanka — 15 plesnih miniaturov — 10.30 Sosedni kraji in ljudje: Na šagri v Dolini — 10.45 Glasbena medigra — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Poje zbor DPD »Svoboda« iz Kopra p. v. I. Ščeka — 15.30 Z mikrofonom po Primorski: Mnogo novega je v Tomosu.

Ponedeljek, 15. julija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sport doma in po svetu — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Valčki in polke.

Torek, 16. julija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Torkov operni oder — 14.30 Gospodarska rubrika: Ali smo izkoristili vse možnosti premiranja? — 14.40 Pisan glasbeni spored — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne pesmi in plesne izvajalnice Vukašin Jevtič, duet Radulović in narodni orkester.

Sreda, 17. julija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ritmi in peveci od tu in tam — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturna kronika — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 »Ena ptička priletela«, venček slovenskih narodnih.

Četrtek, 18. julija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Popoldanski glasbeni spored — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Belokranjske popevke izvajalnice Stane Starešinič.

Petek, 19. julija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Tisoč in en takt — 14.30 Po domovini: Sarajevo: novo življenje v senci minaretov — 14.40 Zabavne melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igrajo »Zadovoljni Kranjci« z Dano Filipi-čev in F. Korenčan.

Sobota, 20. julija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Melodije in ritmi — 14.20 Ob našem morju: Koprsko pristanišče postaja stvarnost (studio Radio Ljubljana) — 14.35 Za vsakogar nekaj — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igra kvintet Avenik.

Kino

KOPER: 12., 13. in 14. julija ameriški barvni film DO ZADNJEGA, 15. in 16. julija ameriški barvni film POLETNI CAS; 17. in 18. julija ameriški film BEG IZ GUYANNE.

IZOLA: 12. julija italijanski film NA OSTRINI MEČA; 13. in 14. julija sovjetski barvni film DVANAJSTA NOČ; 15. in 16. julija ameriški barvni film SAN ANTONIO; 17. julija jugoslovanski film TRENUTKI ODLOČITVE; 18. in 19. julija ameriški barvni film POLETNI CAS.

SECOVLJE: 13. julija ameriški barvni film POLETNI CAS; 14. julija ameriški barvni film WEEKEND V WALDRFU; 18. julija ameriški film NE KOT TUJEC.

SMARJE: 13. julija ameriški barvni film WEEKEND V WALDRFU; 14. julija ameriški barvni film POLETNI CAS; 17. julija ameriški barvni film DO ZADNJEGA.

SKOPIJE: 13. julija italijanski film NA OSTRINI MEČA; 14. julija ameriški film MOJ VOHUNCEK; 17. julija ameriški film NE KOT TUJEC.

DEKANI: 13. julija ameriški film MOJ VOHUNCEK; 14. julija italijanski film NA OSTRINI MEČA.

VODNA SKUPNOST KOPER

sprejme v službo takoj več

nekvalificiranih delavcev

ter nekaj

kvalificiranih zidarjev in tesarjev

Obveščamo vsa društva in organizacije, da nimamo sredstev za razne podpore, zato na prošnje ne bomo odgovarjali.

Trgovsko podjetje

»BOR«

Koper

Barba Vane pravi...

Pri tej pekleni vročini je res že tako, da se človek zjutraj kar boji prebuditi. Se morje, ki nanj vsako leto računamo, se nam je letos izneverilo in če bo šlo tako naprej, bodo kmalu na našem trgu lahko prodajali kar kuhane ribe. Mnogi so me vprašali, kako si kaj pomagam v teh dneh in mi ob enem potožili, da so poskušali že prav vsa razpoložljiva sredstva za ohlajevanje, toda brez uspeha. Od mnogih naših pljačoprodajnih podjetij se nekako uspešno le še koprski Triglav upira vročini. Marsikje drugod pa vam postrežejo z nekakim čajnim pivom.

Zato res ni čudno, da nekateri že obupujejo. Tudi jaz sem že bil na tem, pa sem se zadnji hip domislil novega orožja. Bilo je nekega dne, ko je odpovedala celo sodobna ventilatorska tehnika. Takrat sem se nenadoma spomnil, po kakšnih cenah sem plačeval pozimi gorivo. Ohladilo me sicer to ni, tega res ne morem trditi, vendar pa sem opazil, da ob takšnih mislih mnogo lažje prenašam vročino. Za patent sicer ne jamčim, poskusite pa lahko tudi vi, saj nič ne stane.

Ves prekuhan sem zadnjič stopil na avtobusno postajo in kupil vozni listek za Ljubljano. Plačal sem lepo s tisočakom in — pozabili počakati na tistih nekaj stotakov, ki bi jih moral

dobiti nazaj. Na to sem se spomnil šele na poti. »Danes se pa drago vozim,« sem si rekel »in pošteno skritiziral svojo pozabljivo butico. No, in ko sem se čez nekaj dni vrnil, sem povprašal na postaji, če se kaj spomni tega primera. Tovarišica Evgenija je lepo potegnila iz predala kuverto in mi rekla: »Tu vas čaka denar že tri dni.« Zaradi tega sem sklenil, da jo javno pohvalim, saj to v resnici zasluži. Nazadnje je pa tudi že čas, da lahko o naši avtobusni postaji napišem nekaj lepega.

Ze z raznih strani sem slišal, da smo sredi največje in najbolj razgibane turistične sezone. Dokončno pa sem to ugotovil šele v Piranu. V tamkajšnji Tartinijevi kavarni imajo namreč najzanesljivejši barometer. To je naprava za proizvodnjo sladoleda, ki se vsako leto ob tem času redno pokvari in s tem naznani svetu, da je sezona na višku.

Ko sem že bil tam, sem mimogrede pogledal, če kaj kaže, kdaj se bodo strokovnjaki sporazumeli glede popravila tiste beneške hiše na glavnem trgu. Ze nekaj mesecev je od tega, ko so sklenili, da jo bodo popravili. Med njimi pa je prišlo do spora o važnem vprašanju, če smejo pri tem delu uporabljati cement in drugi gradbeni material, ki ga Benečani niso upoštevali, ko so zidali

Brat JONATAN

Obični naziv za Američana je »brat Jonatan« (Brother Jonathan). Izhaja od samega Jurija Washingtona, prvega predsednika ZDA. Ko je bil Washington leta 1775 imenovan za vrhovnega poveljnika revolucionarne vojske, je moral s pred-

FORMULA ZA ŽIVLJENJSKI USPEH

Slovitega prof. Alberta Einsteina, stvaritelja relativnostne teorije, je neki novinar prosil za formulo, ki bo vsem razumljiva. In profesor mu je ustregel.

»Tu imate najzanesljivejši obrazec za uspeh v življenju!«, se mu je nasmehnil. »Glasi se takole:
 $a = x + y + z$
 $a =$ uspeh, $x =$ delo, $y =$ pridnost, $z =$ jezic za zobe!«

pripravami za uspešen zaključek vojne premagati nešteto težav. Posvetovali so se o tem v vojnem svetu. Washington, ki je zelo upošteval mnenje svojega prijatelja Jonathana Trumbulla, guvernerja v Connecticutu, je tedaj baje dejal: »O tem se pa moramo posvetovati z bratom Jonatanom!« In Trumbull je prav svetoval. Tako so ob morebitnih težokah tudi kasneje ponavljali Washingtonove besede. Še sasa so na njihov izvor pozabili in »brat Jonatan« je postal prislovčno ime za vsakogar, ki je doma v Severni Ameriki.

Redek lov

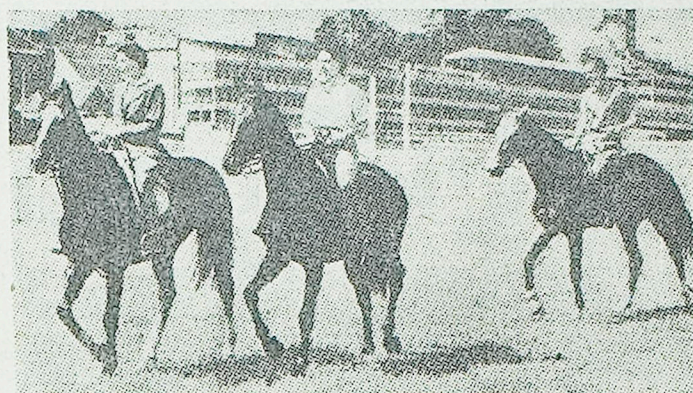
Puljski ribiči so te dni ujeli 140 kg težko morskoro želvo. Te živali so pri nas zelo redke, zlasti pa tako velike. Želvo je privabila močna luč, ki jo ribiči uporabljajo pri nočnem ribolovu na sardele. Ribiči so želvo pripeljali v Pulj, kjer so jo pokazali radovednemu občinstvu, nato pa so jo spet odpeljali na visoko morje in izpustili.

Bežijo pred viharjem. Znano je, da na zahodni ameriški obali pogostoma pustošijo strašni viharji, ki jih imenujejo tornade. Zato so uvedli posebno varnostno službo, ki naj bi ljudi opozarjala na nevarnost in jim pomagala na varno. Pred kratkim je meteorološka služba v mestu Fargo napovedala tornado nekaj ur pred njegovim začetkom in varnostnim organom se je posrečilo ukreniti vse potrebno za zaščito prebivalstva.

IDEALNI VARUH JAVNEGA REDA

Neki policijski rvanatelj, izkušen praktik, je izdelal idealni tip javnega stražnika, ki naj bi imel sledeče lastnosti: Izobražen kot profesor, prožen kot gumi, čist ko voda, žilav kot lovski pes, zdrav ko bik, pameten kot najbolj nabrisani zunanji minister, uren kot olimpijski zmagovalc v teku, pazljiv kot prometni dirkač in skrajno željan, da bi vršil nočno službo. Poleg tega bi moral imeti smisel za humor ter bi se moral zadovoljiti s skromno plačo.

Kraljica tekmuje. Na velikem hipodromu v Ascotu sta se pomerili v jahanju angleška kraljica Elizabeta in njena sestra Margaret. V divjem galopu je zmagala Margaret za polovico dolžine konja.

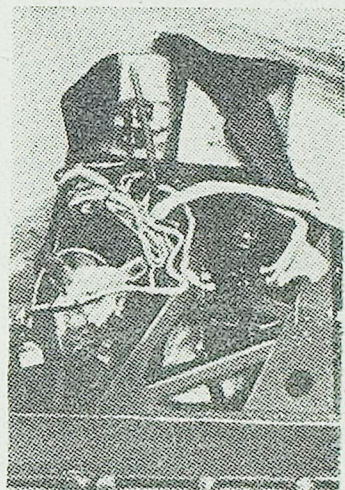
Nova velemoderna potniška ladja

Angleži, ki so med obema velikima vojnima zgradili največjo potniško ladjo na svetu, »Queen Elisabeth« po imenu, 83.000 BRT, so zdaj v isti ladjedelnici Zedinjenega kraljestva naročili novo potniško ladjo, ki bo v vsakem pogledu dostojna naslednica svoje slovite prednice. Po tonaži sicer skoraj za polovico manjša, po zunanji obliki pa povsem nova, edinstvena, bo 248 m dolga ladja s 45.000 tonami lahko

prevzela 3210 potnikov, od teh 960 članov posadke, in jim nudila najrazkošnejše in najhitrejše potovanje iz Anglije v Avstralijo. Trajalo bo le tri tedne, cel teden manj kot doslej. Modernizirani turboelektrični pogonski stroj bo nameščen zadaj, ladja bo opremljena z najmodernejšimi navigacijskimi pripomočki. V promet bo stopila leta 1960.

GIBLJIVE PETE

Neka kanadska tovarna čevljev je začela izdelovati čevlje, katerih spodnji del pete je gibljiv. Tako se peta enakomerno obrablja in čevlji se ne pošvedrajo. Kdor ne mara, da bi se mu pete pri hoji vrtele, jih lahko pritrdi in po volji premakne, ko se na eni strani obrabijo.

4. julija so se na italijanskem trgu pojavili novi »superekonomični« avtomobili. Gre za dvosedežni osebni avto Fiat 500. Stroj ima 13 KM in porabi 4,5 litra goriva na 100 km. Na lepi cesti doseže hitrost 85 kilometrov na uro. Novemu vozilu prerokujejo veliko prihodnost, zlasti zaradi majhnih stroškov, ki jih zahteva vzdrževanje, in majhne potrošnje goriva.

Panamski prekop

Pomen Panamskega prekopa, ki je pred desetletji presekal morskoro ožino v Srednji Ameriki ter zvezal dva največja oceana in s tem koristno skrajšal pomorska prometna pota, je na dani. Nemoteno služi od 15. avgusta 1914, ko je bil odprt za civilni promet, do danes. V teku 42 let je plulo skozenj okrog 260.000 ladij vseh kategorij. Nad 190.000 je

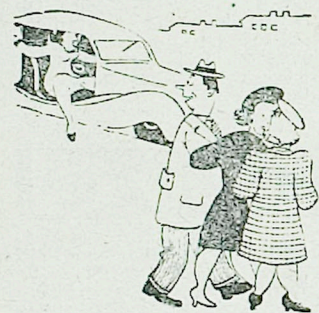
bilo med njimi oceanskih. V letošnjem decembru pričakuje Panamska prekopna družba, da se popelje skozi bilijontna tona tovora. Kapitan ladje, ki jo bo prepeljala, prejme od družbe posebno diplomu, kopije diplome pa vse ladje, ki bodo istega dne plule skozi prekop. Izdana bo za ta pomembni dogodek tudi posebna spominska znamka.

Pred kratkim smo poročali o poskusih sovjetskih znanstvenikov v okviru priprav na geofizično leto. S posebnimi raketami so poslali v velike višine mačke in pse, da bi ugotovili, kako bodo nanje vplivale tamkajšnje razmere. Na sliki vidimo psička, ki se je pravkar vrnil živ in zdrav s svojega velikega znanstvenega potovanja.

Boj proti psom

V Avstraliji živi posebna vrsta divjega psa, ki mu pravijo dingo. Ti psi pokoljejo vsako leto okrog pol milijona ovac in nekaj deset tisoč goveje živine. Čeprav so poskušali že vse, da bi jih iztrebili, niso dosegli nobenega uspeha in dingov je vsak dan več. V boju proti njim je ostala edina možnost, da ogradijo pašnike, kar pa ni tako preprosto. Naj povemo, da bo stala samo ena taka ograja, ki so jo začeli po-

stavljati pred dnevi, 450.000 avstralskih funtov. Ograja bo spletena iz bodeče žice. Visoka bo okrog dva metra in bo obsegala področje, ki je šest in polkrat večje kot naša država.

— Tudi midva z možem štediva, da bi si kupila avto. Zato je ves iz sebe, ko vidi kako lepo »mašinc«.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

59

POSLOVENIL RADO BORDON

»Meni je vseeno, kje spim,« je rekel Piani.
 »Tu sta dve postelji,« sem rekel in odprl vrata.
 »Nikoli nisem vedel, kaj je v tej sobi,« je rekel Bonello.
 »To je soba tistega starca z ribjim obrazom,« je dejal Piani.
 »Vidva bosta spala tu,« sem rekel. »Vaju bom jaz zbudil.«
 »Če boste predolgo spali, tenente, naju bodo zbudili Avstrijci,« je rekel Bonello.
 »Ne bom zaspal,« sem odvrnil. »Kje je Aymo?«
 »Odšel je v kuhinjo.«
 »Pojdita spat,« sem rekel.
 »Jaz bom prav gotovo spal,« je rekel Piani. »Že ves dan sedé spim. Kar ves čas kinkam.«
 »Sezuj škornje,« je rekel Bonello. »To je postelja starca z ribjim obrazom.«
 »Ribji obraz se me prav nič ne tiče.«
 Piani se je zleknil na posteljo, stegnil noge z blatnimi škornji in si dal roko pod glavo.
 Odšel sem v kuhinjo. Aymo je zakuril peč in je pristavil kočel z vodo.
 »Mislil sem, da bom našel malo špagetov,« je rekel. »Ko se bomo zbudili, bomo lačni.«
 »Kaj ti nisi zaspal, Bartolomeo?«
 »Ne tako hudo. Ko bo voda zavrela, jo bom pustil. Ogenj bo že sam ugasnil.«

»Bojce bi bilo, če bi šel malo spat,« sem mu rekel. »lahko pojem nekaj sira in suhega mesa.«
 »To je boljše,« je odvrnil. »Nekaj toplega bo dobro delo tistim dvem anarhistom. Vi pa pojdite spat, tenente.«
 »V majorjevi sobi je postelja.«
 »Spite vi tam.«
 »Ne, jaz pojdem v svojo staro sobo. Bi kaj popil, Bartolomeo?«
 »Ko se odpravimo, tenente. Zdaj mi ne bi dobro delo.«
 »Če se čez tri ure zbudiš in te ne pokličem, me, prosim, zbudí. Me boš?«
 »Nimam ure, tenente.«
 »Ura je na steni v majorjevi sobi.«
 »Prav.«
 Odšel sem skozi jedilnico in po hodniku ter se po marmornatih stopnicah vzpel v sobo, v kateri sem prebival v Rinaldijem. Zunaj je deževalo. Stopil sem k oknu in pogledal ven. Mračilo se je in videl sem tri avtomobile, ki so stali v vrsti pod drevesi. Z dreves je curljalo. Bilo je hladno in kaplje so počasi padale z vej.
 Vrnil sem se k Rinaldijevi postelji, legel in se prepustil snu.
 Preden smo odpotovali, smo jedli v kuhinji. Aymo je imel posodo s špageti ter s čebulo in seseklanim mesom iz konzerve. Sedli smo za mizo in spili dve steklenici vina, ki so bile ostale v kleti vile. Zunaj je bilo temno in še vedno je deževalo. Piani je hudo zaspan sedel za mizo.
 »Rajši imam umik kot pa napredovanje,« je rekel Bonello. »Pri umiku pijemo barbero.«
 »Pa jo pijemo zdaj. Jutri bomo morda pili deževnico,« je dejal Aymo.
 »Jutri bomo v Vidmu. Pili bomo šampanjec.«
 »Saj sem zbučen,« je odvrnil Piani ter si napolnil krožnik s špageti in mesom. »Kaj nisi mogel najti malo paradajznikove mezge, Barto?«
 »Ni je bilo,« je odvrnil Aymo.
 »V Vidmu bomo pili šampanjec,« je rekel Bonello ter si napolnil kozarec s svetlo, rdečo barbero.
 »Lahko bi ga pili že pred Vidmom,« je rekel Piani.

»Ste dovolj jedli, tenente?« je vprašal Aymo.
 »Več ko preveč. Daj mi steklenico, Bartolomeo.«
 »V avtu imam za vsakega po eno steklenico,« je rekel Aymo.
 »Si sploh kaj spal?«
 »Ne potrebujem dosti spanja. Nekoliko sem pač spal.«
 »Jutri bomo spali v kraljevi postelji,« je rekel Bonello. Počutil se je prav dobro. »Jutri boš spal s —,« je rekel Piani.
 »Spal bom s kraljico, je dejal Bonello. Ošnil me je s pogledom, da bi videl, kako bom sprejel šalo.
 »Spal boš s —,« je zaspano rekel Piani.
 »To je izdaja, tenente,« je rekel Bonello. »Kaj ni to veleizdaja?«
 »Nehaj,« je dejal. »Prekrepke stresaš, če spiješ malo vina.«
 Zunaj je močno deževalo. Pogledal sem na uro. Bilo je pol desetih.
 »Čas je, da se odpravimo,« sem rekel in vстал.
 »S kom se boste peljali, tenente?« je vprašal Bonello.
 »Z Aymom. Potem si na vrsti ti, za tabo pa Piani. Peljali se bomo po cesti, ki pelje v Krmin.«
 »Bojim se, da bom zaspal,« je rekel Piani.
 »Prav. Peljal se bom torej s tabo. Za vama bo Bonello, za njim pa Aymo.«
 »Tako bo najbolje,« je rekel Piani. »Hudo sem namreč zaspan.«
 »Bom jaz šofiral, ti pa lahko malo zaspiš.«
 »Ni treba. Dokler vem, da me bo kdo zbudil, če zaspiš, lahko šofiram.«
 »Te bom že zbudil. Utrni luči, Barto.«
 »Lahko jih pustimo tudi prižgane,« je rekel Bonello. »V tem kraju ne bomo imeli nikoli več nič opraviti.«
 »V moji sobi je majhen zaboj,« sem rekel. »Bi mi ga pomagal zanesti dol, Piani?«
 »Ga bomo že mi prinesli,« je dejal Piani. »Stopi sem, Aldo.«
 Odšel je z Bonellom po hodniku. Slišal sem, kako stopata po stopnicah.